

Dolgoročne razvojne usmeritve v obdobju 1985 — 2000

V juliju smo dali v razpravo osnutek dolgoročnega plana do leta 2000, ki nam bo služil kot kačipot za doseg trdnega in zdravega nadaljnega razvoja naših tozdov in DO. V razpravo, ki je potekala do konca avgusta, se je vključil širok krog delavcev, da bi s svojimi pripombami in idejami prispevali h kvaliteti tega planskega akta. Dolgoročni plan bi moral biti sprejet že do konca tega leta in je osnova srednjoročnega plana za obdobje 1986-1990, ki pa se tudi že pripravlja.

Naj navedemo le glavne usmeritve razvoja v prihodnosti, saj njihovo poznavanje omogoča aktivnejše delo pri uresničevanju načrtanih nalog.

Sedanja organiziranost gradbeništva glede na predvidene pogoje za gospodarjenje v prihodnosti ne bo več v celoti ustrezala, zato bo ena pomembnih nalog prestrukturiranje proizvodnje, ki narekuje prekvalifikacijo kadra in kvalitativne premike na vseh področjih, z namenom obvladati težko situacijo, v kateri se nahaja gradbeništvo zaradi močno zmanjšane investicijske dejavnosti.

Delež sredstev za investicije v osnovna sredstva je v letu 1980 znašal še prek 30%, do leta 1985 bo v upadu in bo dosegel le 18%, po letu 1985 pa se pričakuje rahla rast, tako da se bo do leta 2000 povzpел že na 25%, vendar še vedno ne bo dosegel ravni iz leta 1980. V obdobju 1975—1983 je delež gradbene operative v skupni realizaciji predstavljal 77%, zaradi občutnega zmanjšanja

investicijskih naložb pa se bo do leta 2000 predvidoma zmanjšal na 60%, v korist drugih dejavnosti. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi to pomenilo stagniranje gradbene operative tudi na organizacijskem in tehnološkem področju, temveč je potrebno prav tu zagotoviti njen nadaljnji razvoj, ki mora temeljiti na kvalitetnih dejavnostih razvoja, boljšem izkoriščanju obstoječih proizvodnih zmogljivosti, boljši opremljenosti, učinkovitejši organiziranosti, industrializaciji, specializaciji in racionalizaciji gradnje. Načrtujemo torej manjšo, vendar učinkovitejšo gradbeno operativno, ki bo imela večje sposobnosti prilaganja težavnim gospodarskim razmeram.

Krčenje gradbene operative pa na drugi strani odpira večje možnosti razvoja nekaterih drugih dejavnosti, v katerih bi

s postopnim prestrukturiranjem preusmerili tudi morebitni presežek iz gradbene operative. To velja predvsem za kovinsko, lesno in keramično dejavnost.

S smotrno modernizacijo proizvodnje, z izpopolnjevanjem obstoječih in s pravilno izbiro dopolnilnih programov bi bilo možno bistveno povečati pomen teh dejavnosti v prihodnosti.

Kriza gradbeništva se negativno odraža tudi v montažno-inštalacijskih dejavnostih in zaključnih delih, vendar ne v taki meri kot pri visokih in nizkih gradnjah. Možnost nadaljnega razvoja, ob delnem prestrukturiranju se odpira predvsem za naslednje dejavnosti: elektro inštalacijo, strojno inštalacijo, krovsko-kleparska dela, sliko-pleskarska dela, fasadarska in kamnoseška dela.

Hkrati z razvijanjem osnovnih dejavnosti pa bomo morali razvijati tudi spremljajoče dejavnosti, od projektive, inženiringa, interne banke do strokovno-administrativnih dejavnosti (celovitost ponudbe — inženiring storitve, kvalitativna raziskava trga, optimalizacija strokovno-administrativnih opravil, pospešeno vključevanje računalnika v vse poslovne funkcije, kvalitativni sistem informiranja...).

Realna stopnja rasti celotnega prihodka bo v prihodnosti bistveno manjša kot v preteklosti. Medtem ko je znašala v obdobju 1975—1983 ob enaki rasti zaposlenosti 6% ne pričakujemo nikakršne rasti za obdobje 1986—1988. To velja predvsem za gradbeno operativno in z njo povezane tozde (Togrel, MKI — sektor mehanizacije in nizke gradnje).

Po letu 1988 pa bi bilo mogoče, ob predpostavki, da bodo uresničene tudi napovedi o kvalitativnih premikih v gradbeni operativi, dosegati 2,5% realno rast celotnega prihodka ob 0,5% povprečni stopnji rasti zaposlenosti.

Ostale dejavnosti imajo možnost hitrejšega razvoja, in sicer: v tozdu MKI (razen ME in NG) bo rast celotnega prihodka in zaposlenosti predvidoma 4,5% oz. 2,5%, v tozdu Lesni obrat 4% oz. 2% in v tozdu Keramika 4% oz. 2%.

Ves nadaljnji razvoj se začne pri kadrih. V kolikor ne bomo posvetili kadrom večjega pomena, ne bomo kos zastavljenim ciljem. To pa nam postavlja naslednje zahteve:

— prenehati z ekstenzivnim zaposlovanjem, ki se je v zadnjih letih že precej umirilo, in se usmeriti k produktivnejšemu in učinkovitejšemu koriščenju kadrov;

— spremeniti kadrovsko strukturo s poudarkom na izobraževanju, izpopolnitvi visoko strokovnega kadra, delež gradbeništva domicilnih poklicev pa zmanjšati na ra-

(Nadaljevanje s 1. str.)

čun večje zaposlitve kadrov iz drugih dejavnosti (strokovnjak za informatiko, računalništvo, ekonomisti, strojni in elektro strokovnjak itd...)

Ključna dolgoročna usmeritev celotnega gradbeništva, kot tudi naše DO je krepitev odnosov s tujino. Gradbena in ostale dejavnosti bi morali v izvoz usmeriti od 15 do 20% vseh proizvodnih kapacitet. Predvsem bomo morali dvigniti kvaliteten nivo našega izvoza, bodisi na zahodnem področju ali v državah v razvoju, kjer se industrializacija šele razvija. Večje vključevanje v mednarodno delitev dela pa ne pomeni samo odpiranja možnosti za večjo menjavo blaga in storitev, temveč pomeni tudi v večji meri sprejemanje kriterijev gospodarjenja, ki veljajo na tujih trgih. To so pa seveda znatno zahtevnejši kriteriji, kot smo jih bili doslej navajeni, bodo pa bistveno prispevali k večji učinkovitosti na podlagi uveljavljanja kakovostnih dejavnikov gospodarjenja.

Ena od strateških usmeritev v prihodnosti bo prav gotovo aktivnejše združevanje dela in sredstev na dohodkovnih osnovah, ki je v razmerah počasnejše rasti in omejenih možnosti kreditiranja ekonomska nujnost in največja rezerva za uresničevanje začrtanih ciljev. Zagotovili naj bi celovito dohodkovno povezanost, ki bi zajela prav vse udeležence, ki sodelujejo v proizvodnem procesu, in vključila tudi dobavitelje, kooperante in obrtnike.

Poudarimo naj še pomembnost razvoja tehnologije, saj je bodoči napredek tesno povezan s tehnološkim razvojem, ki močno zaostaja za svetovno tehnologijo. Predvsem bomo morali razvijati lastno raziskovalno dejavnost, ki je trenutno zelo šibka. Doseči moramo predvsem racionalnejšo gradnjo in proizvodnjo, uvesti boljše materiale in cenejše vire energije ter produktivnejše delo. To pa bo zahtevalo večje investicije, kar bo ena prioritarnih nalog v prihodnjem obdobju.

Vse pogosteje poudarjamo, da se bomo morali opreti na lastne sile tudi na področju investiranja, kjer se bomo omejili predvsem na posodobitev opremljenosti in voznega parka, v nabavo nove, tehnološko bolj izpopolnjene opreme ter v posodobitev računalniške opreme s ciljem izboljša-

nja informacijskega sistema. To pa bo vplivalo na delitev dohodka, saj se bodo morala sredstva za razširitev materialne osnove dela bistveno povečati, kar pa ne bo zlahka doseči, saj je pri nas akumulativna sposobnost že več let v upadu.

Še bi lahko naštevali naloge, ki nas čakajo v prihodnosti. Delo bo trdo. Zavedati pa se moramo, da ne gre le za preživetje sedanjih težav, temveč za našo usposobitev za nadaljnji stabilnejši razvoj.

O poslovanju Pionirja

Težave, s katerimi se srečuje gospodarstvo v Jugoslaviji, so bile izrazito prisotne tudi v gradbeništvu. Zmanjšanje vseh vrst porabe, zlasti investicijske potrošnje, je imelo za posledico zmanjšanje obsega gradbenih del, tako da se je celotno gradbeništvo že v letu 1983 znašlo v izredno težkem položaju. Prevelike kapacitete gradbenih podjetij so imele za posledico izredno povečanje konkurence na gradbenem tržišču, zniževale so se cene gradbenih storitev, veliko gradbenih podjetij je poslovalo z izgubo, osebni dohodki gradbenih delavcev so bili tudi za 30% manjši od povprečja osebnih dohodkov v gospodarstvu. Gradbeništvo so začeli zapuščati najboljši strokovnjaki, kar je imelo za posledico slabšo organizacijo dela in s tem tudi poslabšanje poslovnih rezultatov. Zaradi prepovedi uvoza gradbene mehanizacije smo gradbeniki vedno slabše opremljeni in zato tudi nekonkurenčni na tujih tržiščih. Poleg upadanja investicijskih del se opaža tudi upadanje stanovanjske izgradnje, zmanjšuje pa se tudi realizacija gradbenih del na tujih tržiščih. Takšno stanje se iz leta 1983 prenaša tudi v letošnje leto, s tem, da so se zaradi ukrepov družbe glede zagotovitve sredstev za tekočo likvidnost in povišanja obrestnih mer investicije še zmanjšale. Prek 200.000 gradbincev v Jugoslaviji je ostalo brez dela, položaj gradbenega delavca se iz dneva v dan poslabšuje. To stanje je privedlo tako daleč, da sta morala o problematiki razpravljati predsedstvo Gospodarske zbornice Jugoslavije ter skupščina

SFRJ, zahteva gradbincev Slovenije pa je, da bi tudi v naši republiki o tej problematiki razpravljali izvršni odbor Zveze sindikatov Slovenije, še posebej in bolj konkretno pa izvršni svet SRS.

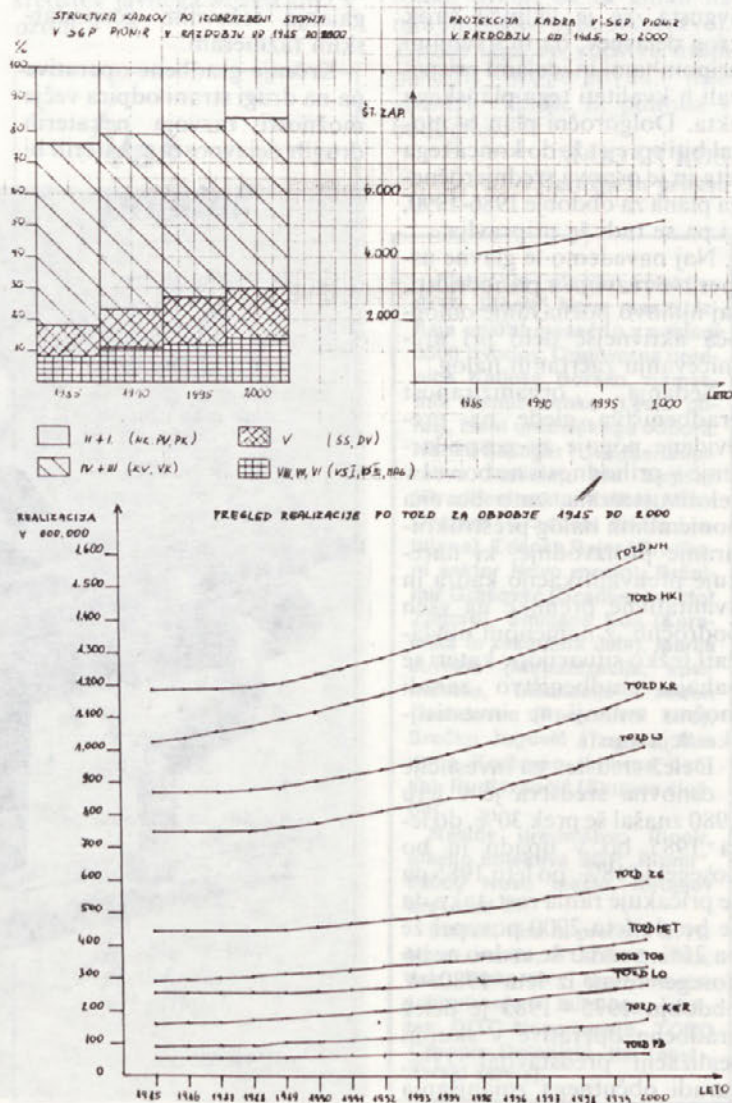
Za slabe poslovne rezultate v gradbeništvu so v največji meri krive zahteve investitorjev, da se sklepajo pogodbe za fiksne cene, ker se ne spoštuje niti z zakonom zagotovljena plačila razlik nad 10%; v stanovanjski izgradnji pa se vztraja na nerealno izračunani ceni m² stanovanja, ker niso upoštevane dejanske cene vgrajenih materialov in podražitve, ki so nastale (v času zamrznitve cen), tako da je cena stanovanj, ki jih prodajamo kupcem, tudi do 10.000 din/m² manjša od realne cene.

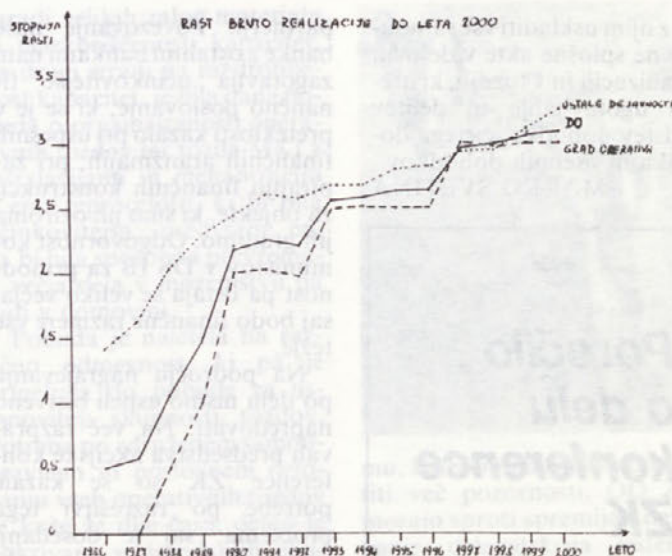
Vsi ti problemi, ki so značilni za jugoslovansko in slovensko gradbeništvo, so bili prisotni tudi v naši delovni organizaciji v letu 1983 in se nadaljujejo v leto 1984. Značilnost našega poslovanja v letu 1983 je bila, da se je bistveno zmanjšala akumulativnost in število zaposlenih za 5%. Tudi v strojni opremlje-

nosti smo zaostali, saj nekatere za nas prepotrebne mehanizacije na tržišču ni, cena mehanizacije, ki jo proizvajajo naša podjetja, pa se je povečala tudi za prek 100%, tako da sredstva, ki jih odvajamo za amortizacijo, še zdaleč ne pokrivajo obnove strojnega parka.

Za leto 1983 je značilno, da smo tudi v praksi začeli s prestrukturiranjem delovne organizacije, tako da je delež gradbenih tozdov bistveno manjši na račun ostalih dejavnosti, to je inštalaterstva, lesnega obrata, keramičarstva itd.

Usmeritev na tuja tržišča je bila pri nas zelo prisotna. Pridobili smo nova dela v Libiji in Sovjetski zvezi ter bistveno povečali izvoz na konvertibilno in klirinško področje. V letu 1983 beležimo že izrazite pozitivne rezultate poslovanja na tujem tržišču, kar je v veliki meri vplivalo, da so vsi naši tozdi leto 1983 zaključili pozitivno. Žal nam ni uspelo razrešiti problema projekta CDN v Libiji, ki še vedno bremeni naše tozde. Projekt smo sicer v letu 1984 uspešno predali investitorju, upamo pa, da

bomo do konca leta tudi razrešili plačila za ta projekt, kar bo tozdom, ki so izvajali ta dela, bistveno izboljšalo rezultate poslovanja v letošnjem letu ter omogočilo še nadaljnje večje angažiranje podjetja na tujem in domačem tržišču.

V letu 1983 smo zaključili tudi investicije v Togrelu, kjer smo pričeli s proizvodnjo novih montažnih hal, namenjenih predvsem za kmetijstvo, zgradili nove delavnice za vzdrževanje gradbene mehanizacije in predali v uporabo poslovni objekt za inženiring ter projektivni biro. Dobre rezultate smo dosegli tudi na razvojnih programih, zlasti za uvedbo novih opazov, projektiranjem prednapetih konstrukcij ter uvedbo novih proizvodov za inštalatersko dejavnost.

Pri poslovanju v letu 1984 je za Pionirja značilno, da kljub krizi v gradbeništvu beležimo v prvem polletju izreden skok proizvodnje, plan proizvodnje smo presegli za prek 20%, kar izredno ugodno vpliva na rezultate v delovni organizaciji. Takšen dvig proizvodnje smo dosegli z dolgoletnim načrtnim delom pri obdelavi tržišča, zlasti pa izredne reference, ki smo si jih pridobili pri graditvi turističnih objektov. Tudi obseg proizvodnje v tujini bistveno povečujemo, čeprav z našim odstotkom udeležbe na tujih trgih še zdaleč nismo zadovoljni.

V tem letu smo dali velik poudarek dvigu osebnih dohodkov, ker smo realno tu najbolj zaostajali za povprečnimi OD v gradbeništvu.

Nadaljujemo s prizadevanji za preusmeritev dejavnosti izven gradbeništvu, zlasti je prisoten povečan obseg proizvodnje v inštalaterski in kovinarski dejavnosti, keramiki

in avto servisu. Z dograditvijo novega obrata za elektro in strojne inštalacije na Cikavi in razširitvijo obrata za izdelavo keramičnih peči se bo ta dejavnost v prihodnje še bistveno povečala.

Kljub temu da je bila gradbena operativna izredno dobro zaposlena, pa je zaradi izredne konkurence, ki je na tržišču, ter izrednega dviga cen gradbenih materialov težko doseči dobre poslovne rezultate. Polletni obračun je merilo poslovanja in problemov, s katerimi smo se in se bomo srečevali v tem letu, in le z izrednimi napori, izboljšanjem organizacije dela, poudarjeno disciplino ter večjo štednjo bomo lahko tudi to leto zaključili pozitivno.

Usmeritve za naslednje srednjeročno obdobje

Tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju lahko pričakujemo, da se stanje v gospodarstvu ne bo bistveno izboljšalo, zato so tudi perspektive za gradbeništvu izredno slabe. Nadaljevati moramo z začetim prestrukturiranjem delovne organizacije, tako da ne bomo večali obsega gradbene proizvodnje, ampak bi bil razvoj usmerjen predvsem v inženiring, projektivni biro ter ostale inštalaterske in obrtne dejavnosti, ki smo jih že uvedli v posameznih tozdih v delovni organizaciji.

Skušali bomo uvesti tudi nekatere nove dejavnosti, ki bi bile izvozno usmerjene, ter na ta način izboljšati pogoje za gospodarjenje v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Prednost v delovni organizaciji bimo dali izvajanju investicijskih del v tujini. Tu ima Pionir že več kot 10-letne izkušnje. Ker smo projekte vedno uspešno zaključili, mislimo, da imamo na tujih trgih

še izredno velike možnosti. Vsa naša prizadevanja v razvoju, kadrovske politiki, inženiringu, interni banki, projektivnem biroju bi morala biti predvsem usmerjena na tuja tržišča. Zato bo potrebno veliko večje angažiranje pri raziskavi tujega trga, povezovanju z inženiring delovnimi organizacijami, ki izvajajo dela v tujini, ter finančni krepitvi delovne organizacije za možnost nastopa na tujih trgih. Veliko pozornost bomo posvečali izobraževanju kadrov, predvsem z dopolnilnim študijem ob delu ter pridobivanjem novih kadrov, ki imajo že izkušnje pri izvajanju del v posameznih državah. Pri naši orientaciji na tuja tržišča se moramo učiti na slabih izkušnjah tistih delovnih organizacij, ki so se vezale samo na eno državo, tako da moramo obdelovati in izvajati dela vsaj v dveh državah s konvertibilnega tržišča ter po možnosti vsaj v dveh državah s klirinškega področja. Nastop na tujih trgih moramo predvsem usmeriti v prevzem kompletnih inženiringov, saj dajejo tako pridobljena dela za gradbenike bistveno boljše rezultate. Usmeritev slehernega tozda v Pionirju mora biti vključitev v mednarodni trg.

Tudi na domačem tržišču moramo delati na razširitvi trga, zlasti v tiste republike, kjer do sedaj Pionir ni bil prisoten. Krepiti moramo inženiring in interno banko, tako da bomo lahko poleg projektiranja in izvedbe nudili tudi finačno pomoč investitorjem pri zapiiranju finačnih konstrukcij posameznih investicij. Le na ta način si bomo tudi v bodoče lahko zagotovili prevzem večjih investicij in s tem zaposlitev naših kapacitet.

V razvojnem oddelku moramo še naprej delati na razvoju novih montažnih programov v stanovanjski in industrijski gradnji. Zavedamo se, da bodo le tiste delovne organizacije, ki bodo lahko nudile hitrejšo in cenejšo izvedbo, lahko konkurirale na vse težjem gradbenem trgu. Poseben poudarek moramo dati nadaljnjemu razvoju PB, ki že sedaj dosega dobre poslovne rezultate doma in v tujini. Proizvodi, ki jih proizvajajo naši tozdi, morajo biti vključeni v projekte, ki jih projektira naš projektivni biro, s tem bodo dane večje možnosti za razvoj ostalih dejavnosti. Večji poudarek moramo dati razvoju inštalaterstva, keramičarstva in kamnoseštva. Za razvoj lesne-

ga obrata pa je nujno potrebno večje vključevanje strokovnih kadrov in večji izvoz. V kolikor bodo dane možnosti,

bi morali zgraditi nov obrat, da bi bistveno povečali proizvodnjo ter vključili tudi nove proizvode.

Pri investicijah bomo v srednjeročnem obdobju dali prednost nabavi nove gradbene mehanizacije za gradbeno operativno in obrate. Zgraditi bi morali samska domova v Zagrebu in na Reki, povečati počitniške kapacitete ter zgraditi novo poslovno stavbo za inženiring v Novem mestu.

Pionir naj bi tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju ostal odprta delovna organizacija ter navezal nova poslovna sodelovanja z zainteresiranimi delovnimi organizacijami v Jugoslaviji. Tudi povezovanje in združevanje manjših delovnih organizacij, ki bi bile interesantne po svojem proizvodnem programu ali iz komercialnih ozirov, bo prisotno v naših zastavljenih politikah.

Glede nadaljnega dela naših sozdov (GIPOSS in ADRIAGRADNJA) bodo potrebne temeljite analize. Ugotavljamo, da je delež realizacije v okviru omenjenih sozdov iz leta v leto manjši, da se na drugi strani stroški izredno povečujejo. S takšnim delom GIPOSS in ADRIAGRADNJE ne moremo biti zadovoljni in je potrebno vložiti nove napore, da se to stanje popravi, v nasprotnem primeru ni opravičilo, da še naprej vztrajamo v okviru teh dveh sozdov.

Vse to bomo dosegli, če se bomo komunisti in vsi zaposleni zavedali, da le z večjo proizvodnjo in boljšim gospodarjenjem v vsakem tozdu in trdno povezani v okviru DO lahko prebrodimo težave, ki so se nakopičile v našem gospodarstvu. Zavedati se moramo, da je usoda predvsem v naših rokah. Sprejemanju plana za naslednje srednjeročno obdobje moramo dati poseben poudarek ter zahtevati od vseh, da plan ne bo ostal samo na papirju, ampak obezava vseh, da ga bomo tudi uresničili.

SLAVKO GUŠTIN

Nov panožni sporazum

Obrazložitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in izhodiščih za razporejanje dohodka, čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v gradbeništvu

Delavci bodo nov panožni sporazum sprejemali v septembru. To je zelo pomemben akt, ki bo v gradbeništvu nadomestil družbeni dogovor o uresničeanju družbene usmeritve razporejanja dohodka, katerega metodologija ni ustrezna za gradbeništvo, pri katerem so pogoji za gospodarjenje bistveno slabši kot v nekaterih drugih panogah gospodarstva. Namen novega sporazuma je torej določiti enotna merila, s katerimi bodo delavci lahko primerjali dosežene rezultate, osebni dohodki pa bodo morali biti odvisni od poslovnih rezultatov. Panožni sporazum se je izognil stalno določenim indeksom in predlagal sistem, po katerem bo komisija udeležencev sporazuma vsako leto določila planska razmerja.

Panožni sporazum v gradbeništvu določa skupne osnove in izhodišča za razporejanje dohodka in čistega dohodka. Te so določene v skladu z zakonskimi predpisi. Primerčnost razporejanja čistega dohodka bodo delavci tozdog ugotavljali na osnovi naslednjih kazalnikov:

- **dohodkovnost** (dohodek na delavca),
- **rentabilnost** (akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi),
- **reproduktivnost** (sredstva za reprodukcijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi),
- **ekonomičnost** (celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi),
- **dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi**,
- **osebni dohodki in skupna poraba na delavca**,
- **povprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca**,
- **delež konvertibilnega izv-**

oza v celotnem prihodu, povečan za stimulacijo,

— **fizična produktivnost.**

Delavci tozdog bodo morali po panožnem sporazumu v gradbeništvu vsako leto zagotoviti tudi minimalno akumulacijo. Tozdog bo posloval z mošnjami, če ne bo dosegel mejnih vrednosti kazalnikov. Masa sredstev za osebne dohodke in s tem tudi višina izplačil za osebne dohodke bo torej odvisna od doseženih poslovnih rezultatov. Tozdog ne bodo mogli izplačevati višjih osebnih dohodkov, kot jim po sporazumu pripadajo, saj bodo v nasprotnem proglašeni za kršilce samoupravnega sporazuma. Z enotnimi osnovami in izhodišči za oblikovanje razvida del in nalog ter za ugotavljanje njihove zahtevnosti uveljavlja sporazum enotno vrednotenje enakih del v različnih tozdogih in delovnih organizacijah.

Sporazum določa, da bodo za delavce pri ugotavljanju zahtevnosti del in nalog upošteevane naslednje osnove:

- **usposobljenost** (poklicno in funkcionalno znanje),
- **odgovornost** (vpliv na poslovanje, vodenje, potrebna odgovornost, programiranost dela),
- **napor** (stikih z ljudmi, psihosenzorni, fizični),

— **vplivi okolja** (ropot, vibracije, plini, voda, kislina, vročina, nevarnost nesreč in obolenj, terensko delo).

Najpomembnejša novost je to, da se v panožni sporazum vnašajo tipična dela in naloge (teh je po predlogu 45). Osebni dohodki delavcev so tudi odvisni od delovne uspešnosti delavca pri izvajanju, ki se bo merila po naslednjih osnovah:

- **količina opravljenega dela**,
- **kvaliteta opravljenega dela**,
- **dosežena gospodarnost živega dela**,
- **druge sestavine**, ki jih bomo določili v internem aktu.

Panožni sporazum v gradbeništvu ne določa kakih posebnih novosti pri delitvi osebnih dohodkov na podlagi minulega dela in na osnovi ustvarjalnosti pri delu. Poenoteni so tudi dodatki in nadomestila za čas odsotnosti z dela, vendar na tem področju ni nobenih novosti.

Za usklajevanje internih aktov določa panožni sporazum enoletni rok. To pomeni, da bi morali v tem času po sprejemu panožnega sporazu-

ma z njim uskladiti vse samoupravne splošne akte v delovni organizaciji in v tozdogih, ki urejajo ugotavljanje in delitev sredstev dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov.

MARKO SVETINA

Poročilo o delu konference ZK

SPOLOŠNE UGOTOVITVE

S prvo akcijsko konferenco, sklicano v februarju 1983, smo si zastavili obvezno nalogo: komercialna in finančna funkcija in nagrajevanje po delu. Namen tega poročila je oceniti naše preteklo delo, ugotoviti oziroma pokazati na slabosti, ki so se porajale pri delu, pa tudi dati pobude in usmeritve za nadaljnje delo.

Danes lahko ocenjujemo, da je bila takšna usmeritev pravilna, saj bi nas splošne gospodarske razmere, ki so se močno odrazile v gradbeništvu z zmanjševanjem investicij, lahko presenetile, če ne bi bili na to pripravljeni. Povečana komercialna aktivnost na širokem jugoslovanskem prostoru in na tujem tržišču, ki jo je spremljala naša finančna aktivnost, je imela za posledico, da smo imeli v preteklem obdobju v celoti zasedene kapacitete, enako pa se obeta tudi za v bodoče.

Prizadevanja tozdog TKI kot nosilca komercialne funkcije in DS IB kot nosilca finančne funkcije so bila uspešna, vendar še ne v celoti uresničena. Težav pri obvladovanju komercialnih poslov kljub velikemu številu strokovnih kadrov v Pionirju še ni konec. Primanjkuje nam izkušenih strokovnih kadrov, ki jih občasno uporabljamo za te posle iz operative, vendar to ne more biti trajna rešitev. Da bi lahko obvladovali vse obsežnejše delo, bo potrebna še nadaljnja skrb tozdog pri pridobivanju sposobnih kadrov in pri vzgoji lastnih, za kar se morajo zavzeti predvsem komunisti OO ZK tozdog.

Ustanovitev DS IB se je v minulem obdobju pokazala kot prava alternativa za poslovanje s finančnimi sredstvi med tozdogi pa tudi z zunanjimi

partnerji. Povezovanje naše banke z ostalimi bankami nam zagotavlja učinkovitejše finančno poslovanje, ki se je v preteklosti kazalo pri uspešnih finančnih aranžmajih, pri zapiranju finančnih konstrukcij za objekte, ki smo jih oziroma jih gradimo. Odgovornost komunistov v DS IB za prihodnost pa ostaja še veliko večja, saj bodo finančne razmere vse težje.

Na področju nagrajevanja po delu nismo uspeli bistveno napredovati. Na več razpravah predsedstva akcijske konference ZK so se kazale potrebe po razrešitvi tega problema, saj je dosedanji sistem nagrajevanja premalo stimulativen, preveč povprečen, kar se odraža pri slabih delovnih učinkih. Zahteva je, da se tej tematiki posveti naslednja akcijska konferenca.

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

Dosedanja samoupravna organiziranost je posledica teritorialne razpršenosti tozdog, ki so bili ustanovljeni na področjih, kjer so pretežno tudi operativno delovali. Z zmanjševanjem investicij, s čimer se je pojavila tudi velika konkurenčnost, ki se je ponekod izoblikovala v boj za preživetje, nas je prisilila na večjo usmeritev na nova tržišča. Tako smo v tem času razširili tržišče v Hrvatski, BiH in Črni gori pa tudi v tujini.

Takšna usmeritev pa je zahtevala drugačno organiziranost. Tako smo za tujino pa tudi za večja gradbišča ustanovljali PDE, kjer nastopa več tozdog, eden pa je nosilec. Vsi tozdogi so s samoupravnim sporazumom udeleženi pri skupnem prihodu. Uspešnost PDE in s tem samoupravno delovanje pa je odvisno od tozdog nosilca. Dosedanje oblike niso pokazale pravih rezultatov, saj so odnosi nosilca do ostalih udeležencev na nivoju kooperantskih odnosov, kar pa ne more biti prava oblika. Kljub vsem naporom članov ZK se oblike in načini sodelovanja niso bistveno izboljšali. Še vedno najuspešnejša oblika je samostojno nastopanje oziroma kooperantski odnos, ki pa je sprejemljive le za manjše objekte in ne za takšna dela, kot so dela v tujini, kjer smo že prisotni, svojo prisotnost pa želimo še povečati.

Da bi bili tudi operativno čim učinkovitejši, predvsem pa, da bi združili tiste dejavnosti, ki nam v dosedanji obliki povzročajo večje stroške

zaradi velikih zalog materiala in neizkoriščenosti kapacitet, na drugi strani pa razdrobljenost kapacitet, je bila dana pobuda o organiziranosti operativnih tozdov ter tozda MKI z inštalacijami in mehanizacijo v eno reproceloto, ki bi bila učinkovitejša, predvsem pa, da bi bila sposobna prevzemati večja dela v inozemstvu pa tudi v domovini.

Pobuda je naletela na različno odmevnost, ki pa je pripeljala do pobude za ustanovitev skupnosti tozdov. Potreba po združenem samoupravnem in poslovnem delovanju vseh operativnih tozdov se kaže že dlje časa, delno je pokrivena v dosedanjih oblikah koordinacije na nivoju DO. Da bi dosegli višjo stopnjo samoupravnega delovanja, predvsem pa učinkovitega operativnega delovanja te skupnosti, je vsekakor v učinkovitosti samoupravne organiziranosti in operativni izvršilnosti. Vsekakor pa je to oblika in pobuda za nadaljnje oblike združevanja skupnih interesov vseh tistih tozdov, ki se srečujejo v skupnem proizvodnem procesu.

DELOVANJE POLITIČNEGA IN SAMOUPRAVNEGA SISTEMA

Družbenopolitična organiziranost v DO Pionir je v celoti izvedena, delovanje pa je na posameznih nivojih vsekakor nezadovoljivo. Težave se pojavljajo predvsem pri OO ZK v operativnih tozdih zaradi razdrobljenosti po terenu. Zaradi tega je tudi malo pobud za skupne aktivnosti, ki se občasno koordinirajo na predsedstvu akcijske konference.

Zaradi nekaterih odprtih vprašanj med tozdi operative in TKI ter DSSS in DS IB je bila dana pobuda, da se te zadeve rešujejo neposredno med prizadetimi, kar bo tudi zblížalo posamezne tozde oziroma službe. Oblika kritizersstva ne more biti način plodnega sodelovanja in iskanja boljših oblik sodelovanja, ki so nujne v tem času. Komunisti so dolžni, da gojijo načela dobrih odnosov, tovarštva in vzajemnega zaupanja, kar pa ni bila praksa v preteklosti.

Dosedanje oblike sodelovanja z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi telesi morajo prarasti v permanentno delo, v načrtovanje skupnih akcij, ki bodo tudi uspešne.

Samoupravno delovanje je na zadovoljivi ravni, kažejo pa se težave v delegatskem siste-

mu, kateremu moramo posvetiti več pozornosti. OO ZK morajo sproti spremljati delovanje delegatskega sistema prek pridobivanja informacij od izvajalcev. Ugotavljamo, da je pretok informacij nezadosten. Vzroki za to so v nas samih. Usposobiti moramo tak sistem informatike, da bo zadovoljil vsakega delavca. Zahtevamo učinkovito samoupravno koordinacijo na nivoju DO, ker sedanje stanje ni zadovoljivo. Posledice tega pa so nesprejeti sporazumi in ponovne obravnave, ki terjajo velike stroške in prispevajo h naši splošni neučinkovitosti.

DRUŽBENO-EKONOMSKI ODNOSI

Kljub polni angažiranosti vseh tozdov v preteklem obdobju je ekonomski položaj gradbenega delavca vse težji. Vzrok še nižjih OD je iskati tudi v enoletnem mirovanju OD v času ukrepa družbenega varstva, ki nas je potisnil na rep v združenju Giposs.

Zaradi nizkih OD poskušajo posamezni tozdi zagotoviti druge oblike zagotavljanja večjih OD na račun prerazporeditev pa tudi z obliko izplačevanja višjega terenskega dodatka, ki je po sporazumu enoten za celo DO, dejansko pa se uporabljajo različni kriteriji za tozde, kar je povzročilo več nesporazumov pri delavcih pa tudi izsiljenih sestankov. Prav tako se pojavljajo neenotni kriteriji pri nastopu na gradbiščih v tujini pri priznavanju raznih dodatkov kakor tudi pri obračunavanju OD. Komunisti terjamo enotna merila za vse tozde na domačih gradbiščih, enako enotna merila za vse udeležence na gradbiščih v inozemstvu, kar bo garancija za nemoteno poslovanje teh enot.

Zaradi težkih razmer, ki vladajo v gradbeništvu, apeliramo na družbenopolitično skupnost, da razbremeni grad-

beništvu tistih obveznosti, ki jih lahko pokriva iz drugih virov, in sprostí oziroma spodbudi tisto investicijsko dejavnost, kjer so zagotovljeni finančni pritoki (stanovanjska gradnja). V nasprotnem se bomo lahko soočili še z enim izgubarjem, kar pa ni naša želja, kajti vsi naši naporí so usmerjeni v pridobivanje novih del, ki bodo pokrila vse zmogljivosti Pionirja.

RAZVOJNA USMERITEV

Z omejevanjem uvoza opreme so se naše tehnološke zmogljivosti bistveno obrnile. Mehanska oprema je v veliki meri iztrošena, nadomestil z domačo opremo pa ni primeren. Da bi sledili tehnološkemu razvoju v svetu, smo se oprli tudi na lastne sile. Razvijamo svoj sistem opažev in nekatere druge opreme v inštalaterski dejavnosti, možnosti za nadaljnji razvoj pa so še odprte.

Z akcijo „Imaš idejo“ smo dali v maju poudarek inventivni dejavnosti, ki pa mora prarasti v stalno obliko delovanja vseh delavcev Pionirja. Vemo, da nismo takšna dejavnost, kjer je možno najti veliko novih idej, vsekakor pa še ni vse doseženo. Zato morajo biti komunisti nosilci vseh oblik inventivne dejavnosti, oziroma pobudniki raznih oblik iniciativnosti v vseh delovnih okoljih.

Sklepi akcijske konference ZK

I. FINANČNA FUNKCIJA

1. Dokončati je treba aktivnosti glede prenosa skupne-

ga prihodka s prehodnega računa neposredno na interne račune članic IB. V tem smislu je potrebno izdelati dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v IB in odpreti nov prehodni račun.

Rok: 1. 11. 1984

Nosilci nalog: IB, računovodstvo v sodelovanju s splošno službo DSSS pri pripravi dopolnitev samoupravnega sporazuma.

2. Kratkoročno finančno načrtovanje prilivov in odlivov finančnih sredstev posameznih TOZD, članic IB, mora sloneti na realnih vrednostih porabe in storitev ter realno mogočih prilivov. S finančnim načrtovanjem se morajo nujno začeti ukvarjati tudi nabavni referenti in vodje gradbišč.

Obveznost finančnega planiranja naj prevzamejo TOZD oziroma centralna nabavna služba — vsak za svoj del porabe finančnih sredstev.

Rok: stalna naloga

Nosilci naloge: IB, nabava, TKI, nabavni referenti po TOZD, finančni referenti TOZD in vodje gradbišč.

II. KADROVSKA PROBLEMATIKA

1. V TOZD TKI je potrebno zaposlovati izkušen strokovni kader z operativno prakso.

Rok: stalna naloga

Nosilci naloge: TOZD TKI, splošna služba DSSS v sodelovanju s TOZD gradbene operative.

2. Da bi v TOZD TKI, PB in DSSS lahko imeli dobre, sposobne in izkušene kadre, si morajo le-ti pridobiti prakso v gradbeni operativi. Gradbene TOZD morajo omogočiti opravljanje operativne prakse delavcem iz drugih TOZD in služb. Ta praksa pa mora biti kvalitetna. Politika zaposlovanja mladih kadrov mora biti usmerjena preko proizvodnega dela (iz operative v službe — DSSS, TKI, PB)

Rok: stalna naloga

Nosilci naloge: vse TOZD, splošna služba DSSS — izobraževalni oddelek.

3. Glede na zakonske določbe je potrebno od strokovnih delavcev zahtevati opravljanje strokovnih izpitov (pri tistih strokovnih kadrih, kjer se to zahteva).

Rok: stalna naloga

Nosilci naloge: TOZD in splošna služba DSSS

4. Več pozornosti moramo posvečati pripravi kadrov za delo v inozemstvu, predvsem

(Nadaljevanje na 6. str.)

(Nadaljevanje s 5. str.)

vodstvenih. V tej akciji morajo sodelovati tudi DPO.

Rok: za Libijo in ostale že dogovorjene obveznosti je treba akcijo začeti takoj, sicer je to stalna naloga.

Nosilci: splošna služba DSSS, odgovorni po TOZD in DPO TOZD in DS.

III. IZVAJANJE SAMOUPRAVNIH POSTOPKOV IN INFORMIRANJE

1. Koordiniranje samoupravnih postopkov v delovni organizaciji se izvaja pomanjkljivo, kar povzroča zastoje in odklone pri sprejemanju samoupravnih odločitev na vseh nivojih v samoupravni zgradbi organizacije.

Potrebno je zagotoviti učinkovito samoupravno koordinacijo na nivoju DO. Nujno je potrebno na DSSS zadolžiti kadre, ki bodo skrbeli za to. Tudi na TOZD je potrebno bolj krepiti odgovornost za pravilnost samoupravnih postopkov ter njih izvajanje, kot je dogovorjeno na nivoju DO na SO ali drugače.

DPO, zlasti pa OOKZ, se morajo tvorno vključevati v razprave in sprotne ocenjevanje izvajanje samoupravnih postopkov, posebej pa, ko gre za pomembnejše samoupravne akte.

Obvezno je ocenjevati vzroke za primer, ko na zborih ali z referendumom določeni akti niso sprejeti, ter ugotoviti odgovornost, če postopki in usklajevanje niso bili pravilni.

Rok: 1. 11. 1984 — zadolžitev delavca na DSSS za samoupravno koordinacijo v DO, vse ostalo je pa stalna naloga

Nosilci nalog: član PO za samoupravno in normativno koordinacijo, splošna služba DSSS in TOZD.

2. Dosledno izvajati statutarne določila ZK in sklepe CK glede ocenjevanja delavcev, ki opravljajo vodstvene delovne naloge.

OOZK naredijo ocene do konca leta. Te ocene morajo redno sprejemati vsako leto, posebej pa v primeru slabih poslovnih rezultatov ali motenj v samoupravnih odnosih.

Nosilec: OOKZ.

Odgovorni nosilci: sekretarji OOKZ.

3. Potrebno je razdelati in dograditi sistem informiranja ter ga prilagoditi našim razmeram in specifičnostim (dislociranost, interna fluktuacija itd.) Ocen stanja in nove predloge obravnavati na odboru za informiranje, konf. OOKZ,

predsedstvu akc. konf. ZK in DPO po TOZD.

Rok: 1. 12. 1984

Nosilci nalog: člani PO za samoupravno in normativno koordinacijo v sodelovanju z direktorjem DSSS in ref. za samoupr. na TOZD.

IV. DOHODKOVNI ODNOSI IN ODNOSI MED TOZD

1. Pri pridobivanju skupnega prihodka je treba, če je le mogoče, vključiti čim večji del izvajalcev, že zaradi razbremenitve glede rizika poslovanja. Več pozornosti moramo posvetiti pripravi samoupravnega sporazuma o skupnem izvajanju del, pri tem pa se opreti na strokovna mnenja in izkušnje drugih OZD.

V samoupravnem sporazumu je treba bolj jasno in nedvoumno opredeliti naloge, odgovornosti in pravice posameznih udeležencev, zlasti pa bolj opredeliti skupni riziko. Podpisani sporazum je potrebno spoštovati.

2. Delež TOZD MKI pri skupnem poslu je nujno določiti z dogovorjenimi standardi in cenami tako kot za TOZD gradbene operative, plačilo za opravljeno delo pa, da dobi po izstavitvi eksterne situacije oziroma plačilo s strani investitorja. V tej fazi „cena“ storitev TOZD MKI nikakor ne sme biti preobremenjena, kot se je pogosto dogajalo. Po potrebi bi bilo ob slabše pogojenih delih nujno, da TOZD MKI pristane tudi na nižjo „ceno“ od tiste, do katere bi prišli preko izračunov s pomočjo standardov, seveda le v odstotku kot ostale TOZD gradbene operative.

3. Da ne bo prihajalo do nesoglasij med TOZD, je potrebno, da se TOZD gradbene operative — nosilec del

na konkretnem objektu — predhodno pred sklenitvijo pogodbe z ostalimi izvajalci del dogovori o dohodkovnih in drugih odnosih, medsebojnih obveznostih in odgovornostih.

4. Glede odnosov med TOZD moramo komunisti razvijati in gojiti načela dobrih odnosov, tovarišstva in vzajemnega zaupanja. Potrebno je razvijati med TOZD tekmovalni duh na zdravih osnovah z zagotavljanjem enakih pogojev za ustvarjanje.

5. Potrebno je več sodelovanja med TOZD, ki so reprodukcijsko povezane ali udeležene na skupnem delu. Pri razreševanju težav in usklajevanju se morajo vključevati tudi komunisti prizadetih TOZD, in sicer s skupnimi dogovori in skupnimi akcijami.

6. Potrebno je financiranje skupnih služb postaviti na druge osnove, kot je sedanjí obračun s planskim faktorjem na osnovi ne planiranih, ampak realiziranih brutto osebnih dohodkov.

Potrebno je ovrednotiti delež dela, ki ga delavci DSSS opravljajo za posamezno TOZD in prekiniti sedanjí „proračunski odnos.“

Roki: za vse sklepe takoj in stalna naloga, razen za sklep št. 6., je rok realizacije 1. 1. 1985.

Nosilci nalog: direktorji TOZD in ostali vodilni v TOZD, poslovodni organ DO, služba za organizacijo in razvoj poslovanja DSSS.

V. NAGRAJEVANJE PO REZULTATIH DELA

1. Več pozornosti je posvetiti dograjevanju sistema nagrajevanja po rezultatih dela. Pri tem je potreben večji strokovni pristop posebej pri prenašanju dobrih izkušenj

drugih OZD, in bolj dosledno izvajanje dogovorjenih meril.

Bolje moramo vrednotiti proizvodno in kreativno delo ter preko sistema nagrajevanja spodbujati inventivno dejavnost.

Potrebno je bolj vrednotiti terensko delo (delo na oddaljenih gradbiščih).

2. Akordni obračuni niso natančni, ni enotnega obračuna in s tem ustreznega vrednotenja proizvodnega dela.

Potrebno je proučiti alternativno varianto sedanjemu obračunu, in sicer enoten obračun gradbišča preko količin izvedenih del, ki jih investitor prizna v situacijah s pomočjo računalniške obdelave s tem, da se dodatno stimulira manjša poraba materiala, kvaliteta itd.

3. Ugotavlja se, da se brigadni sistem ne uveljavlja dosledno. To pa predvsem iz razloga nekoordiniranega in neplaniranega dela na gradbiščih, obratih in službah TOZD, pa tudi zaradi nestrokovnega pristopa k reševanju tega vprašanja.

Vzroke za neizvajanje brigadnega sistema je potrebno nujno odpraviti.

4. Zaradi pomembnosti vprašanja nagrajevanja po delu ter glede na to, da je na tem področju precej nedefinirana politika v DO, se v kratkem organizira posebna akcijska konferenca ZK DO na to temo.

Priprave za to akcijsko konferenco opravi predsedstvo akc. konference ZK.

Rok: do konca tega leta.

Nosilci: pristojne službe na DSSS, konferenca OOKZ DO.

VI. RAZMERE NA TRŽIŠČU

1. TOZD, ki izvajajo stanovanjsko gradnjo, ne dosegajo pričakovanega dohodka, ker jim družba ne priznava realnih cen.

Rešitev bi bila, da se cena baznega objekta preračuna na današnje ceno in naprej cene rešujejo z indeksi.

2. Splošen problem je uveljavljanje razlik v cenah, ker investitorji enostavno ne upoštevajo zakona o obligacijah.

3. Zaradi težkih razmer v gradbeništvu apelirano na družbenopolitično skupnost, da razbremeni gradbeništvo določenih obveznosti ter da spodbudi tisto investicijsko dejavnost, kjer so zagotovljeni finančni pritoki (stanovanjska gradnja).

4. V vseh institucijah in vodstvih DPO v DPS (skupščina občine, gospodarska

zbornica, skupščina in odbori samoupr. stanov. skupnosti itd.) morajo delegati in predstavniki DO opozarjati na zahtevati razreševanje perečih vprašanj (glej sklepe zveznega zbora republik in pokrajin SFRJ v zvezi z glavnimi problemi v gradbeništvu) in o tem seznanjati javnost tudi preko sredstev javnega obveščanja.

Rok: takoj in stalna naloga — s poudarkom na obdobje razprav o družbenih planih.

Nosilci nalog: vodilni delavci, DPO, delegati v zboru združenega dela Sob. gospodarski zbornici, POK ZKS, republiški odbor gradb. delavcev in obč. odbor gradb. delavcev pri sindikatu, obč. svet Zveze sindikatov, skupščina in odbori občinske samoupr. stanovanske skupnosti.

VII. POVEZOVANJE V SKUPNOST TOZD

1. Podpira se predlog za organiziranje skupnosti TOZD v SGP „Pionir“ — s popravkom:

— da „Poslovodni odbor“ ne more imeti funkcije samoupravnega urejanja, ampak izvajanje samoupravnega principa;

— da moramo z organiziranjem skupnosti doseči bolj prodoren in enoten nastop TOZD na tujem in domačem tržišču (boljša operativna koordinacija, racionalizacija z gradbenimi kapacitetami, kadri, materiali, zmanjšanje zalog, poenotenje pogojev, terenski in ostali dodatek ter OD, večja odgovornost udeleženk za prevzeme obveznosti);

— videti možnost vključevanja v skupnost TOZD tudi zunanjih izvajalcev;

— v sporazumu vgraditi sankcije za neizvrševanje dogovorjenih obveznosti;

— predlog, ki je bil podan na konferenci, se dopolni s temi sklepi in se da v razpravo v TOZD in DS;

— uspešnost take organiziranosti je potrebno spremljati in poročati na akcijski konferenci ZK.

Rok za pripravo razširjene informacije za razpravo in osnutka sporazuma: 1. 11. 1984.

Nosilec: član PO za samoupravno in normativno dejavnost v sodelovanju z direktorjem DSSS in službo za organizacijo in razvoj poslovanja.

VIII. PODPIRAMO USMERITVE ZA NADALJNJE SREDNJEROČNO OBDOBJE, IN SICER:

Nadaljevati moramo z začetim prestrukturiranjem delovne organizacije, tako da ne bomo večali obsega gradbene proizvodnje, ampak bi bili razvoj in usmeritve predvsem v inženiring, projektivni biro ter ostale instalaterske in obrtne dejavnosti, ki smo jih že uvedli na posameznih TOZD v delovni organizaciji.

Skušali bomo uvesti tudi nekatere nove dejavnosti, ki bi bile izvozno usmerjene, ter na ta način izboljšati pogoje gospodarjenja v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Prednost v delovni organizaciji bomo dali izvajanju investicijskih del v tujini. Tu ima Pionir že več kot 10-letne izkušnje. Ker smo projekte vedno uspešno zaključili, mislimo, da imamo na tujih trgih še izredno veliko možnosti. Vsa naša prizadevanja v razvoju, kadrovski politiki, inženiringu, interni banki, projektivnem biroju bi morala biti predvsem usmerjena na tuja tržišča. Zato bo potrebno veliko večje angažiranje pri raziskavi tujega trga, povezovanju z inženirskimi delovnimi organizacijami, ki izvajajo dela v tujini, ter finančni krepitvi delovne organizacije za možnost nastopa na tujih trgih. Veliko pozornost bomo posvečali izobraževanju kadrov, predvsem z dopolnilnim študijem ob delu ter s pridobivanjem novih kadrov, ki imajo že izkušnje pri izvajanju del v posameznih državah. Pri naši orientaciji na tuja tržišča moramo koristiti slabe izkušnje tistih delovnih organizacij, ki so se vezale samo na eno državo, tako da moramo obdelovati in izvajati dela vsaj v dveh državah s konvertibilnega tržišča ter po možnosti vsaj v dveh državah s kliniškega področja. Nastop na tujih trgih moramo predvsem usmeriti v prevzem kompletnih inženiringov, saj dajejo tako pridobljena dela za gradbenike bistveno boljše rezultate. Usmeritev sleherne TOZD v Pionirju mora biti vključitev v mednarodni trg.

Tudi na domačem tržišču moramo delati na razširitvi trga, zlasti v tistih republikah, kjer do sedaj Pionir ni bil prisoten. Krepiti moramo inženiring in interno banko, tako da bomo lahko poleg projektiranja in izvedbe nudili tudi finančno pomoč inves-

titorjem pri zapiranju finančnih konstrukcij posameznih investicij. Le na ta način si bomo tudi v bodoče zagotovili prevzem večjih investicij in s tem zaposlitev naših kapacitet.

V razvojnem oddelku moramo še naprej delati na razvoju novih montažnih programov tako v stanovanjski kakor tudi v industrijski gradnji. Zavedamo se, da bodo le tiste delovne organizacije, ki bodo nudile hitrejšo in cenejšo izvedbo, lahko konkurirale na vse težjem gradbenem trgu. Poseben poudarek moramo dati nadaljnjemu razvoju PB, ki že sedaj dosega dobre poslovne rezultate tako doma kakor tudi v tujini. Proizvodi, ki jih proizvajajo naše TOZD, morajo biti vključeni v projekte, ki jih projektira naš projektivni biro, s tem bodo dane večje možnosti za razvoj ostalih dejavnosti. Večji poudarek moramo dati razvoju instalaterstva, keramičarstva in kamnoseštva. Za razvoj lesnega obrata pa je nujno potrebno večje vključevanje strokovnih kadrov in večji izvoz. Če bodo možnosti, bi morali zgraditi nov obrat, da bi bistveno povečali proizvodnjo ter vključili tudi nove proizvode.

Pri investicijah bomo v srednjeročnem obdobju dali prednost nabavi nove gradbene mehanizacije za gradbeno operativno in obrate. Zgraditi bi morali samska domača v Zagrebu in na Reki, povečati počitniške kapacitete ter zgraditi novo poslovno stavbo za inženiring v Novem mestu.

Pionir naj bi tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju ostal odprta delovna organizacija ter navezal nova poslovna sodelovanja z zainteresiranimi delovnimi organizacijami v Jugoslaviji. Tudi povezovanje in združevanje manjših delovnih organizacij, ki bi bile interesantne po svojem proizvodnem programu ali iz komercialnih ozirih, bo prisotno v naših zastavljenih politikah.

Nadaljnje delo naših SOZD Giposs in Adriagradnja bo potrebno temeljito analizirati. Ugotavljamo, da je delež realizacije v okviru omenjenih SOZD iz leta v leto manjši, da pa se na drugi strani stroški izredno povečujejo. S takšnim delom Giposs in Adriagradnje ne moremo biti zadovoljni in je potrebno vložiti nove napore, da se to stanje popravi, v nasprotnem primeru ni opravičljivo, da še naprej vztrajamo v okviru teh dveh SOZD.

Vse to bomo dosegli, če se bomo komunisti in vsi zaposleni zavedali, da le z večjo proizvodnjo in boljším gospodarjenjem v vsaki TOZD in trdno povezani v okviru DO lahko prebrodimo težave, ki so se nakopičile v našem gospodarstvu. Zavedati se moramo, da je usoda predvsem v naših rokah. Sprejemanju plana za naslednje srednjeročno obdobje moramo dati poseben poudarek ter zahtevati od vseh, da plan ne bo ostal samo na papirju, ampak obveznost vseh, da ga bomo tudi uresničili.

IX. IZVAJANJE SKLEPOV AKCIJSKE KONFERENCE ZK IN DELOVANJE PREDSEDSTVA KONFERENCE

1. Sklepi so veljavni, ko jih potrdijo vse OOKZ v DO.

2. OOKZ morajo na podlagi teh sklepov izdelati operativne načrte in delovati v smeri ustvarjanja razmer za dosledno izvajanje teh sklepov in krepitve odgovornosti vseh nosilcev nalog.

3. OOKZ morajo spremljati izvajanje sklepov (zahtevati poročila od nosilcev nalog) in sprejemati ocene ter ugotavljati odgovornost odgovornih nosilcev v primeru neizvajanja.

4. Predsedstvo akcijske konference mora tudi delovati, kot je navedeno v 1., 2. in 3. sklepu.

5. OOKZ morajo na prvi seji, najkasneje pa do 30. 9. 1984, obravnavati te sklepe in jih potrditi z morebitnimi dopolnitvami.

Na isti seji morajo izvoliti delegata v predsedstvo akcijske konference DO.

6. OOKZ morajo predsedniku predsedstva akcijske konference ZK pošiljati zapisnike in poročila o delovanju s poudarkom na sklepih konference.

Iz razprave

Na akcijski konferenci Zveze komunistov je v razpravi sodeloval tudi Krešimir Hercigonja, delegat iz gradbenega sektorja Novo mesto. Opozoril je na kritične odnose med tozdi gradbene operative in MKI in natančneje pojasnil primer gradbišča v Sarajevu, kjer je tozdi MKI izigral tozdi Novo mesto, ki je delo na stanovanjski soseski prevzel pod izredno slabimi pogoji. MKI je namreč z večmesečno zamudo pri dostavi opažev „Outinord“ povzročil velike zastoje pri gradnji, zaradi katere je prišlo do prekinitve že sklenjenih obrtniško instalacijskih pogodb, kajti izvajalci niso mogli prenesti podražitve, ki so v tem času nastale. MKI je tudi očitil, da plasira slabo mehanizacijo na domača gradbišča, boljše pa uporablja pri delih zunaj delovne organizacije.

Krešimir Hercigonja je opozoril tudi na slabe odnose med gradbeno operativno in tozdom TKI, v katerem bi bilo po njegovem mnenju potrebno okrepiti pripravo dela, tako strokovno kot številčno. Tudi financiranje skupnih služb bi bilo potrebno postaviti na druge osnove in zamenjati sedanjí obračun s planskim faktorjem. Potrebno je prekiniti z dosedanjó prakso — kolikor sredstev DSSS potrebuje, toliko jim jih je treba zagotoviti.

Ker se zadnje čase veliko razpravlja o akordnem obračunu, se je dotaknil tudi tega področja. Njegove ugotovitve v razpravi so bile, da akordni obračuni niso natančni, ni enotnega obračuna in s tem ustreznega vrednotenja dela nesposobnih proizvajalcev. Predlagal je, da bi bil morda primernejši obračun preko količin izvedenih del, ki jih investitor prizna v situacijah s pomočjo računalniške obdelave, o tem, da se dodatno stimulira manjša poraba materiala, kvaliteta dela itd.

Ob koncu svoje razprave pa je Krešimir Hercigonja pozval komuniste, da si izrečejo javno kritiko, ker še niso dovolj odločno vztrajali na graditvi boljših dohodkovnih odnosov, kar je osnova za boljše delovno vzdušje, boljše organizacijo in večje uspehe.

Pionirjev prednapeti beton

V začetku leta 1984 je v tovarni gradbenih elementov „TOGREL“ stekla proizvodnja konstrukcijskih elementov iz prednapetega betona, o čemer je glasilo Pionir že poročalo v aprilski številki, ko so v TOGRELu delali nosilce za novo halo „Sop“ Krško.

V PIONIRJU je že vrsto let želja po uvedbi tehnologije prednapetega betona, ki ima v primerjavi z armiranim betonom vrsto prednosti:

- povečanje nosilnosti preseka oziroma zmanjšanje količine materiala,

- premoščanje velikih razponov, za kar elementi iz armiranega betona niso primerni,

- zmanjšanje deformabilnosti elementov,

- izključevanje razpok (polno prednapenjanje) ali njihovo zmanjšanje.

Uvajanje in proizvodnja prednapetega betona je za našo DO novost, zato sem se odločila za nekoliko natan-

čnejši opis samega sistema PB (prednapetega betona) in za opis problematike izvedbe konstrukcijskih elementov v PB.

ARMIRANI BETON (AB) sestavljata dva materiala, beton in armatura, z različnimi deformacijami karakteristikami (raztezek), zato pri obežbi na element nastopijo v coni natega razpoke, kar se pri dimenzioniranju upošteva s predpostavko, da v nategu beton ne sodeluje pri nosilnosti preseka. Tako razpokan beton služi samo za sidranje armature, zato so AB elementi sorazmerno masivni.

Prednapeti beton, za razliko od AB, omogoča izkoriščanje celotnega preseka kot nosilnega in delno ali v celoti izloča možnost nastajanja razpok.

Bistvo prednapetega betona je v tem, da se konstrukcijski element — nosilec že v času izdelave izpostavi obežbi s pomočjo napetih kablov, tako da je v času delovanja koristne obežbe na nosilec celotni prerez tlačno obremenjen. Ker ni razpok, sta armatura in beton adhezijsko vezana po celi dolžini, onemogočena je korozija armature in s tem zmanjšana deformabilnost konstrukcije.

V praksi obstaja več sistemov prednapenjanja, ki se v

principu lahko razporedijo v dve osnovni skupini:

- predhodno napenjanje kablov (pred betoniranjem),
- naknadno napenjanje kablov (napenjanje pri strjenem betonu).

Zaradi vrste konstrukcijskih elementov, ki so v proizvodnem planu podjetja, smo se odločili za strunski način prednapenjanja (predhodno napenjanje) sistema Hoyer. Proizvodnja elementov poteka na napenjalni stezi, ki je v TOGRELU dolžine 50 m in ima na začetku in na koncu sidrni nosilec. Glede na konstrukcijo kalupov je na stezi možno istočasno izdelovati več nosilcev (z obstoječim kalupom dva dolžine 24,0 m ali več ustrezno krajših).

Princip Hoyerjevega sistema napenjanja je v tem, da se prameni napno do želene napetosti že pred betoniranjem. S sidranjem napetih pramenov na sidrni nosilec s pomočjo koničnih zagodov se zagotovi, da ostanejo prameni napeti in raztezek neizpremenjen vse do trenutka rezanja pramenov. Rezanje poteka takrat, ko vgrajeni beton doseže zahtevano MB. Prameni zaradi raztezka težijo k temu, da bi se skrčila na prvotno dolžino, vendar se zaradi adhezije med jeklom in betonom beton temu upira, pri tem pa se nanj prenaša tlačna sila iz prednapetih pramenov. Zaradi možnosti ekscentrične namestitve pramenov glede na težišče prereza elementa nastopijo natezne napetosti v betonu na tisti strani prereza, kjer so v času eksploatacije tlačne napetosti in obratno. Tako je v končni fazi celoten prerez tlaččen, kar je za beton najugodnejše.

Poleg opisanih konstrukcijskih prednosti prednapetega betona pa se je potrebno zavedati, da je sama proizvodnja izredno občutljiva. Zaradi velikih napetosti v materialih PB zahteva uporabo neoporečnih materialov, natančnost pri projektiranju kakor tudi izredno previdnost in natančnost pri samem napenjanju kablov, saj „izpuljenje“ žice iz sidrišča ali njeno pretrganje lahko povzroči težko nesrečo. Zato lahko napenjajo samo delavci, ki so za to delo usposobljeni in izpolnjujejo tudi ostale pogoje iz pravilnika o varstvu pri delu.

Iz varnostnih razlogov mora biti na materialu vsake pošiljke jekla za prednapenjanje izvršena testna kontrola vzorca, ki jo opravlja ZRMK. Izredne važnosti za

varnost in stabilnosti je tudi natančna namestitvev pramenov v prerezu. Že majhna sprememba lege lahko izzove velike spremembe v napetostnem stanju elementa.

Beton za prednapete elemente je običajno visokih mark (MB 400 — MB 500), ki mora zaradi težnje po čim krajšem proizvodnem ciklusu elementov v kratkem času doseči visoko začetno trdnost, pri kateri je beton že sposoben prevzeti obtežbo, ki se nanj prenese iz pramenov po rezanju (MB 300). Zato centralni laboratorij SGP Pionir v sodelovanju z ZRMK izdeluje natančne recepture betonov in opravlja stalne kontrole kvalitete vgrajenega betona.

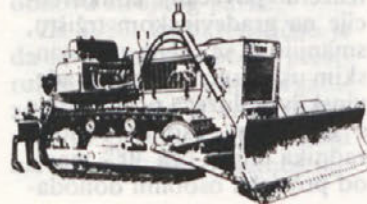
SGP „PIONIR“ ima do sedaj osvojeno tehnologijo proizvodnje „I“ prednapetih nosilcev višine 120 cm ali 150 cm, dolžine 9,0 m — 24,0 m, z rastrom povečanja dolžine 3,0 m (9,0, 12,0, 15,0, 18,0, 21,0, 24,0 m).

Širina zgornje pasnice je 50 cm, spodnje, v kateri so nameščeni prameni za prednapenjanje, pa 30 cm. „I“ nosilci lahko služijo kot vzdolžni nosilci dvokapnih hal, nosilci žerjavskih prog, nosilci medetažnih konstrukcij in podobno.

V pripravi je program glavnih strešnih dvokapnih nosilcev z naklonom 80 za osne razpone hal od 15,60 m — 24,0 m z rastrom povečanja dolžine 1,20 m (15,60, 16,80, 18,0, 19,20, 20,40, 21,60, 22,80, 24,0 m), širino zgornje pasnice 50 cm in spodnje 30 cm, proizvodnja PB strešnih „T“ gredic dolžine 9,0 m ter mostni nosilci, ki so kombinacija kabskega napenjanja za prevzem koristne obtežbe in strunskega napenjanja, za prevzem lastne teže.

Vsi, ki v delovni organizaciji delamo s prednapetim betonom, se zavedamo, da smo šele na začetku začrtane poti in da nas čaka še mnogo dela v smeri racionalizacije same proizvodnje in uvajanja novih, na tržišču konkurentnih konstrukcij, ki naj bi glede na številne prednosti in dobre lastnosti prednapetega betona izkazovale tudi pozitiven finančni efekt, kar mora biti cilj celotne naše proizvodnje.

IRENA GOSTIŠA

Akordni obračun spet po starem

Komisija za spremljanje dogajanja glede prestrukturiranja kvalifikacijskega sestava in izvedbo akordnega obračuna je na zadnji seji gospodarskega odbora delovne organizacije predlagala, da se ponovno preide na obračun akorda po veljavnem akordnem ceniku in se akordne učinke izplačuje na osnovi finančnega količnika v skladu s pravilnikom. Organizatorji proizvodnje pa so zadalženi, da takoj poskrbijo za popravek kvalifikacijske strukture, tako da bo le-ta čim bližja akordnemu ceniku. V izjemnih primerih odstopanja kvalifikacijske sestave brigad (zaradi zdravstvenega ali starostnega stanja delavcev) pa o načinu akordnega obračuna odloča gospodarski odbor posameznega tozda. Tehnična služba pa naj pripravi strokovne predloge za takšne izjemne primere.

Delegati delavskega sveta delovne organizacije pa so na svoji peti redni seji sprejeli sklep, da komisija za spremljanje dogajanja glede prestrukturiranja kvalifikacijskega sestava in izvedbe akordnega obračuna spremlja obračun akorda še v avgustu in septembru, potem pa naj v sodelovanju s tozdi pripravi usklajen predlog, o katerem bo delavski svet dokončno razpravljal na svoji naslednji seji, ki bo predvidoma v začetku oktobra.

Dražji Pionir

Z avgustom je ponovno poskočila cena PIONIRJU. Tokrat gre za 21 odstotno podražitev storitev DITC TOZD Grafika.

Sprejet pa je bil tudi sklep o uvedbi 42% zamudnih obresti.

Uredništvo glasila

Problematika poslovanja cementarne Trbovlje

Največje probleme v poslovanju Cementarne Trbovlje v letu 1984 je povzročilo tehnološko gorivo mazut, saj smo zaradi pomanjkanja tega morali sprejeti rebalans letnega proizvodnega plana in sicer od 455.000 ton 415.000 ton, zaradi izredno visokih cen mazuta, pa so zelo porasli stroški, ki so tudi vzrok izgube.

Težave z dobavami mazuta, ki ga pokuri naša tovarna vsak dan dobrih 100 ton, so se pričele že z začetkom leta, ko smo morali proizvodnjo reducirati na 70% kapacitete, v zadnji dekadi februarja pa smo bili prisiljeni proizvodnjo ustaviti in pričeti predčasen remont. Popravilo se je od planiranih 35 dni podaljšalo na 50 dni, predvsem zaradi ne povsem pripravljenega remonta, zamud zunanjih izvajalcev in nekaterih nepredvidenih dodatnih del, kar je povzročilo zmanjšanje proizvodnje za najmanj 40.000 ton.

Tudi po opravljenem remontu so se nadaljevale težave v proizvodnji, ki so bile povzročene v glavnem z velikim odstotkom žvepla v mazutu in premogu. Prevelika količina žvepla povzroča pretirano lepljenje surovine na stene v sistemu peči in ciklonov in s tem tudi manjšo proizvodnjo.

Posledica vseh teh dogajanj je bila izražena tako, da tudi zmanjšan plan proizvodnje cementa ni bil dosežen, oziroma je bil realiziran v prvem polletju tega leta le s 96%. Proizvodnja pa je bila v prvem polletju nasproti istemu obdobju lanskega leta nižja 78.000 ton oziroma za 33%.

Kot smo omenili, pa smo ponovno v izredno hudi ekonomski situaciji, ki pa je povzročena z disproporcem med ceno naših proizvodov na eni strani, ter cenami energije in surovin na drugi strani. Glavni delež ima tu energija oz. konkretnije mazut, pri čemer bi omenili še poseben vpliv uv-

oznega mazuta, pri čemer bi omenili še poseben vpliv uvoznega mazuta, katerega cene se formirajo prosto. Kakšno je stanje pa bo najbolj ilustriral naslednji podatek, da v normalnih razmerah predstavlja energija (ne samo pri nas, imčak tudi drugod v svetu) od 40 — 50% prodajne cene, v naši tovarni pa je ta delež n.pr. v mesecu juniju znašal točno 80%. Najbrž poseben komentar ni potreben in verjetno je vsem jasno zakaj smo imeli v prvem kartalu 58 milijonov din izgube in da se bo le-ta vlekla še v nadaljnjih periodičnih in zaključnem računu. Ocenjujemo, da bo ta v prvem polletju enkrat večja kot v prvem kartalu. Kakšne pa so posledice izgube pa je najbrž vsem znano, predpostavljamo pa, da bo le-ta vplivala predvsem na zaposlene v negativnem smislu, povzročila veliko fluktuacijo oziroma bo imela tudi nekatere druge negativne efekte na naše nadaljnje poslovanje.

Glede na to, da je naša tehnologija zapadnega izvora, potrebujemo za svoje poslovanje tudi konvertibilne devize. Te smo v preteklosti dobili z združevanjem z našimi poslovnimi partnerji, kar pa je danes vse težje, zaradi česar smo bili prisiljeni iti v izvoz. Po doseženem izvozu v dosejnjem delu leta in približno enaki dinamiki do konca leta, bo izvoz predstavljal v celoletni proizvodnji cca 4%. S takim deležem pa očitno bistveno ne zmanjšujemo ponudbe na našem trgu.

Naše nadaljnje poslovanje v letošnjem letu je odvisno v največji meri od nadaljnje preskrbe z mazutom, čeprav ne gre zanemarjati tudi dejstva, da je naša oprema stara 12 let, knjigovodsko popolnoma odpisana in da potrebuje več vzdrževanja in da lahko tudi po tej strani pride do eventualnih zastojev oziromamotenj proizvodnje. Večjo gotovost poslovanja pa si bomo v letošnje leto poskušali zagotoviti z aktivnostmi, ki bi nam omogočale kurjenje večjeh količin premoga kot doslej.

Iz vsega navedenega vidimo, da je situacija v naši tovarni podobna kot v večini drugih cementarn izredno kritična in da bo lahko razrešena le z maksimalnim prizadevanjem ne samo samega kolektiva, ampak tudi drugih asociacij gospodarstva in širše družbene skupnosti.

Dugoročne razvojne smjernice u razdoblju 1985 — 2000

U srpnju (julu) dali smo na raspravu osnutak dugoročnog plana do 2000. godine, koji će nam služiti kao putokaz za postizanje čvrstoga i zdravog daljnijeg razvoja naših OOUR-a i RO. U raspravu, koja će trajati do kraja kolovoza (avgusta), mora se uključiti što širi krug radnika, koji sa svojim primjedbama i idejama trebaju doprinijeti na kvaliteti tog planskog akta. Dugoročni plan morao bi biti usvojen već do kraja ove godine i osnova je srednjeročnog plana za razdoblje 1986—90, koji se također već priprema.

Navest ćemo samo glavne smjernice razvoja u budućnosti, jer njihovo poznavanje omogućava aktivniji rad na ostvarivanju zacrtanih zadataka.

S obzirom na predviđene uvjete privređivanja u budućnosti sadašnja organiziranost građevinarstva neće više u cijelosti odgovarati, zato će jedan od važnih zadataka biti prestrukturiranje proizvodnje koji diktira prekvalifikaciju kadra i kvalitativne poznake na svim područjima u svrhu svladavanja teške situacije u kojoj se nalazi građevinarstvo zbog jako smanjene investicijske djelatnosti.

Udio sredstva za investicije u osnovna sredstva u 1980. god. još je iznosio, preko 30%, a do 1985. bit će u opadanju i dostići će samo 18%, a nakon 1985. očekuje se mali rast, tako, da će se do 2000 već popeti na 25%, ali još uvijek neće dostići nivo iz 1980. U razdoblje 1975—83 udio građevinske operative u ukupnoj realizaciji iznosio je 77%, a predviđa se da će se zbog osjetnog smanjenja investicijskih ulaganja do 2000. smanjiti na 60% u korist drugih djelatnosti. Nikako ne smijemo dopustiti da to postane stagniranje djelatnosti. Nikako ne smijemo dopustiti da to postane stagniranje građevinske operative, te stagniranje na organizacijskom i tehnološkom području, već je

upravo tu potrebno osigurati njen daljnji razvoj koji se mora temeljiti na kvalitetnim činiteljima razvoja, boljem iskorisćanju postojećih proizvodnih mogućnosti, boljoj opremljenosti mehanizacijom, efikasnijoj organiziranosti, industrijalizaciji, specijalizaciji i racionalizaciji gradnje. Dakle planiramo manju ali efikasniju građevinsku operativu koja će imati veće sposobnosti prilagođavanja teškim privrednim prilikama.

Smanjivanje građevinske operative na drugoj strani otvara veće mogućnosti razvoja nekih drugih djelatnosti u koje bi s postepenim prestrukturiranjem preusmjerili i mogući višak iz građevinske operative. To prije svega važi za metalšku, drvenu i keramičarsku djelatnost.

S djelotvornom modernizacijom proizvodnje i usavršavanjem postojeće te s pravilnim izborom dopunskih programa, bilo bi moguće bitno povećati važnost tih djelatnosti u budućnosti.

Kriza građevinarstva negativno se odražava i u montažno instalacijskim djelatnostima i završnim radovima, ali ne u tolikoj mjeri kao u visokim i niskim gradnjama. Mogućnost daljnijeg razvoja uz djelimično prestrukturiranje uglavnom se otvara slijedećim djelatnostima: elektroinstalacije, strojne instalacije, krovno-limarski radovi, sobo-slikarski radovi, fasaderski i kame-norezački radovi.

Ujedno s razvojem osnovnih djelatnosti morat ćemo razvijati i prateće djelatnosti od projektive, inženjeringa, interne banke do stručno-administrativnih djelatnosti (cjelovitost ponude — inženjering usluge, kvalitetno ispitivanje tržišta, optimalizacija stručno administrativnih poslova, ubrzano uključivanje računara u sve poslovne funkcije, kvalitetni sistem informiranja...).

Realan stepen rasta ukupnog prihoda u budućće će biti bitno manji nego u prošlosti. Dok je u razdoblju 1975—83 iznosio 60% uz isti porast zaposlenosti, u razdoblju 1986—88 ne očekujemo nikakav porast. To uglavnom važi za građevinsku operativu i s njom povezane OOUR-e (OOUR Togrrel, OOUR MKI — sektor mehanizacija i niske gradnje).

Nakon 1988 uz pretpostavku da budu ostvarene i prognoze o kvalitativnim poznacima u građevinskoj operativi,

bilo bi moguće postizati 2,5% realan porast ukupnog prihoda uz 0,5% prosječan stepen porasta zaposlenosti.

Sav daljnji razvoj započinje kod kadrova. Ukoliko kadrovima ne budemo posvetili veću pažnju, nećemo biti u stanju sprovesti zacrtane ciljeve. To nam postavlja slijedeće zahtjeve:

- prestati s ekstenzivnim zapošljavanjem koje se je već dosta smanjilo u posljednjim godinama i usmjeriti se na produktivnije i efikasnije korištenje kadrova;

- izmijeniti kadrovsku strukturu s naglaskom na obrazovanju, usavršavanju visokostručnog kadra, a udio građevinarstvu domicilnih poziva smanjiti na račun većeg zapošljavanja kadrova iz drugih djelatnosti (stručnjak za informatiku, računarstvo, ekonomisti, strojni i elektrostručnjak itd...).

Jačanje odnosa s inozetvom također je ključno osnovno usmjerenje cjelokupnog građevinarstva kao i naše RO. Građevinarska djelatnost a i ostale djelatnosti morale bi usmeriti na izvoz 15—20% svih proizvodnih kapaciteta. Prije svega morat ćemo podići nivo kvalitete našeg izvoza, bilo na zapadnom području ili u državama u razvoju, gdje se industrijalizacija tek razvija. Veće uključivanje u modernu raspodjelu rada ne znači samo otvaranje mogućnosti za veću razmjenu robe i usluga, već znači i u većoj mjeri usvajanja kriterija privređivanja, koji važe na inozemnim tržištima. Naravno, to su znatno zahtjevniji kriteriji, nego oni na koje smo do sada bili naviknuti, a koji će bitno doprinijeti većoj efikasnosti na temelju uvažavanja kvalitetnih činitelja privređivanja.

Jedan od strateških smjernica u budućnosti sigurno će biti aktivnije udruživanje rada i sredstava na dohodovnim osnovama, koje je u uvjetima sporijeg rasta i ograničenih mogućnosti kreditiranja ekonomska nužnost i najveća rezerva za ostvarivanje zacrtanih ciljeva. Trebali bi osigurati cjelovitu dohodovnu povezanost koja bi obuhvatila sve učesnike koji sudjeluju u proizvodnom procesu te uključila i dobavljače, kooperante i obrtnike.

Možemo još naglasiti važnost razvoja tehnologije, jer je budući napredak tijesno povezan s tehnološkim razvojem koji jako zaostaje za svjet-

skom tehnologijom. Prije svega morat ćemo razvijati vlastitu istraživačku djelatnost koja je trenutno jako slaba. Prije svega moramo postići racionalniju gradnju i proizvodnju, uvesti bolje materijale i jeftinije izvore energije te produktivniji rad. To će zahtijevati veće investicije, što će biti jedan od glavnih zadataka u narednom razdoblju.

Sve češće naglašavamo da ćemo se morati osloniti na vlastite snage i na području investiranja, gdje ćemo se prvenstveno ograničiti na osuvremenjavanje opremljenosti mehanizacijom i osuvremenjavanje voznog parka, na nabavku nove tehnološki savršenije opreme te na osuvremenjenje računarske opreme u cilju poboljšanja informacijskog sistema. To će utjecati na raspodjelu dohotka, jer će se sredstva za proširenje materijalne osnove rada bitno morati povećati, što neće biti lako postići, jer je kod nas već više godina akumulativna sposobnost u opadanju.

Mogli bi još nabrajati zadatke koji nas očekuju u budućnosti. Bit će to težak posao. Ali moramo biti svjesni da se ne radi samo o preživljavanju sadašnjih teškoća, već i o našem osposobljavanju za daljnji stabilniji razvoj i bolje sutra.

Ekonomski biro

O poslovanju Pionira

Izveštaj o poslovanju u razdoblju 1983/84

Teškoće s kojima se susreće privreda u Jugoslaviji bile su izuzetno prisutne i u građevinarstvu. Smanjenje svih vrsta potrošnje, posebno investicijske potrošnje imalo je za posledicu smanjenje obima građevinskih radova, tako da se cjelokupno građevinarstvo već u 1983. našlo u izuzetno teškom položaju. Preveliki kapaciteti građevinskih poduzeća imali su za posledicu izuzetno povećanje konkurencije na građevinskom tržištu, smanjile su se cijene građevinskih usluga, mnogo građevinskih poduzeća poslovalo je s gubitkom, osobni dohotci radnika bili su i za 30% manji od prosjeka osobnih dohoda-

ka u privredi. Građevinarstvo su počeli napuštati najbolji stručnjaci, što je za posledicu imalo slabiju organizaciju rada, a s time i slabljenje poslovnih rezultata. Zbog zabrane uvoza građevinske mehanizacije građevinari su sve slabije opremljeni te zbog toga i nekonkurentni na inozemnim tržištima. Pored opadanja investicijskih radova opaža se i opadanje na inozemnim tržištima. Takvo se stanje iz 1983 prenosi i na onu godinu, s tim da su se zbog mjera društva s obzirom na osiguranje sredstava za tekuću likvidnost i povećanje kamatnih stopa, investicije još smanjile. Preko 200.000 građevinara u Jugoslaviji ostalo je brez posla, položaj građevinskog radnika iz dana u dan slabi. To je stanje dovelo tako daleko da je o toj problematici moralo raspravljati predsjedništvo Privredne komore Jugoslavije te Skupština SFRJ, a zahtijev građevinara Slovenije je da i u našoj republici o toj problematici raspravlja izvršni odbor Saveza sindikata Slovenije, a posebno i konkretnije Izvršno vijeće SRS.

Za slabe poslovne rezultate u građevinarstvu u najvećoj su mjeri krivi zahtjevi investitora da se zaključuju ugovori za fiksne cijene, jer se ne poštuju niti sa zakonom osigurano plaćenje razlika iznad 10%, a u stambenoj se izgradnji ustraje na nerealno izračunatoj cijeni m² stana, jer nisu uzete u obzir stvarne cijene materijala i poskupljanja stanova koja su nastala (za vrijeme zamrzavanja cijena), tako da je cijena stanova koje prodajemo kupcima i do 10.000 din/m² manja od realne cijene.

Svi ti problemi koji su karakteristični za jugoslavensko i slovensko građevinarstvo bili su prisutni i u našoj radnoj organizaciji u 1983. i produžuju se u 1984. Karakteristika našeg poslovanja u 1983. bilo je bitno smanjenje akumulativnosti i broja zaposlenih za 50%. Zaostali smo i u opremljenosti strojevima, jer neka nama potrebne mehanizacije nema na tržištu, a cijena mehanizacije koju proizvode naša poduzeća povećala se i preko 100%, tako, da sredstva koja odvajamo za amortizaciju ni izdaleka ne pokrivaju obnovu strojnog parka.

Za 1983. karakteristično je da smo u praksi počeli s prestrukturiranjem radne organizacije tako da je udio građevinskih OOUR-a bitno manji na račun ostalih djelatnosti tj.

instalaterstva, drvnog pogona, keramičarstva itd.

Usmjerenje na inozemna tržišta kod nas je bilo jako prisutno. Dobili smo nove poslove u Libiji i Sovjetskom savezu te bitno povećali izvoz kako na konvertibilno tako i na klinirsko područje. U 1983. već bilježimo izrazite pozitivne rezultate poslovanja na inozemnom tržištu, što je u velikoj mjeri utjecalo da su svi naši OOUR-i pozitivno zaključili 1983. godinu. Nažalost nismo uspjeli riješiti problem projekta CDN u Libiji, što još uvijek tereti naše OOUR-e. Doduše projekt smo u 1984. uspješno predali investitoru. Nadamo se da ćemo do kraja godine riješiti i plaćanja za taj projekt, što će OOUR-ima koji su izvodili te radove bitno poboljšati rezultate poslovanja u ovoj godini te omogućiti daljnje veće angažiranje poduzeća na inozemnom i domaćem tržištu.

U 1983. zaključili smo i investicije u Togrelu, gdje smo započeli s proizvodnjom novih montažnih hala, prvenstveno namijenjenih za poljoprivredu, izgradili nove radionice za održavanje građevinske mehanizacije i predali na upotrebu poslovni objekt za inženjering i projektni biro. Postigli smo dobre rezultate i u razvojnim programima, posebno s uvođenjem novih oplata, projektiranjem prenapregnutih konstrukcija te s uvedbom novih proizvoda za instalatersku djelatnost.

Za poslovanje u 1984. za Pionir je karakteristično da usprkos krizi u građevinarstvu u prvom polugodištu bilježimo izuzetan skok proizvodnje, plan proizvodnje premašili smo za preko 20%, što izuzetno povoljno utječe na rezultate u radnoj organizaciji. Takvo povećanje proizvodnje postigli smo s dugogodi-

šnjim planskim radom na obradi tržišta, a posebno izuzetne reference koje smo dobili kot gradnje turističkih objekata. Bitno povećavamo i obim proizvodnje u inozemstvu, iako s našim postotkom učešća na našim tržištima mi izdaleka nismo zadovoljni.

U ovoj smo godini veliki naglasak dali povećanju osobnih dohodaka, jer smo tu realno najviše zaostajali za prosječnim OD u građevinarstvu.

Nastavljamo s nastojanjima za preusmeravanje djelatnosti izvan građevinarstva, posebno je prisutan povećan obim proizvodnje u instalacijskoj i limarskoj djelatnosti, Keramici i autoservisu. S dogradnjom novog pogona za elektro i strojne instalacije na Cikavi i proširenjem pogona za izradu keramičkih peći ta će se djelatnost ubuduće još više povećati.

Uprkos činjenici da je građevinska operativa bilo izuzetno dobro zaposlena zbog izuzetne konkurencije koja vlada na tržištu na jednoj strani te izuzetnog povećanja cijena građevinskog materijala na drugoj strani, teško je postići dobre poslovne rezultate. Polugodišnji je obračun mjerilo poslovanja i problema s kojima smo se i s kojima ćemo se susretati i u ovoj godini i samo uz izuzetne napore, poboljšanjem organizacije rada, poštrenom disciplinom te većom štednjom, moći ćemo i ovu godinu zaključiti pozitivno.

Smjernice za naredno srednjoročno razdoblje

I u narednom srednjoročnom razdoblju možemo očekivati da se stanje u privredi neće poboljšati, zato su i perspektive za građevinarstvo izuzetno slabe. Moramo nastaviti sa započetim prestrukturiranjem radne organizacije, tako da

nećemo povećavati obim građevinske proizvodnje, već bi razvoj i smjernice uglavnom bili na inženjering, projektni biro te ostale instalaterske i obrtne djelatnosti, koje su već uveli u pojedinim OOUR-ima u radnoj organizaciji.

Pokušat ćemo uvesti i neke nove djelatnosti koje bi bile izvezno usmerene te na taj način poboljšati uvjete privređivanja u narednom srednjoročnom razdoblju.

U radnoj organizaciji dat ćemo prednost izvođenju instalacijskih radova u inozemstvu. Tu Pionir ima više od desetogodišnjeg iskustva. Jer smo projekte uvijek uspješno završavali, mislimo da na inozemnim tržištima još uvijek imamo izuzetno velike mogućnosti. Sva naša nastojanja u razvoju, kadrovskoj politici, inženjeringu, internoj banci, projektnom birou, morala bi prvenstveno biti usmjerena na inozemna tržišta. Zato će biti potrebno i mnogo veće angažiranje na ispitivanju inozemnog tržišta, povezivanju sa inženjering radnim organizacijama koje izvođe radove u inozemstvu te financijskom jačanju radne organizacije za mogućnost nastupa na inozemnim tržištima.

Veliku ćemo pažnju posvetiti obrazovanju kadrova, prije svega s dopunskim studijem uz rad te stjecanjem novog kadra koji već ima iskustvo u izvođenju radova u pojedinim državama. U našoj orijentaciji na inozemna tržišta moramo koristiti slaba iskustva onih radnih organizacija koje su se vezale samo na jednu državu, tako da moramo obrađivati i izvoditi radove bar u dvije države s konvertibilnog tržišta te po mogućnosti bar u dvije države s klinirskog područja. Nastup na inozemnim tržištima moramo prije svega usmjeriti na preuzimanje kompletnih inženjeringa, jer tako dobivani poslovi građevinarima donose bitno bolje rezultate. Usmjerenje svakog OOUR-a u Pioniru mora biti uključivanje na međunarodno tržište.

I na domaćem tržištu moramo raditi na proširenju tržišta, posebno u one republike, u kojima Pionir do sada nije bio prisutan. Moramo jačati inženjering i internu banku, tako da ćemo pored projektiranja i izvedbe moći nuditi i financijsku pomoć investitorima prilikom zatvaranja financijskih konstrukcija pojedinih investicija. Samo na taj način moći ćemo i ubuduće osigurati

(Nadaljevanje na 12. str.)

(Nadaljevanje z 11. str.)

preuzimanje većih investicija, a s time i zapošljavanje naših kapaciteta.

U razvojnom odjelu i nadalje moramo raditi na razvoju novih montažnih programa, kako u stambenoj tako i u industrijskoj gradnji. Svjesni smo da će samo one radne organizacije, koje budu mogle nuditi bržu i jeftiniju izvedbu, moći konkurirati na sve težem građevinskom tržištu. Poseban naglasak moramo dati daljnjem razvoju PB, koji već sada postiže dobre poslovne rezultate, kako u zemlji tako i u inozemstvu. Proizvodi koje proizvode naši OOUR-i moraju biti uključeni u projekte, koje projektira naš projektni biro, s tim da se daju veće mogućnosti razvoju ostalih djelatnosti. Veći naglasak moramo dati razvoju instalaterstva, keramičarstva i klesarstva, a za razvoj drvnog pogona neophodno je potrebno veće uključivanje stručnih kadrova i veći izvoz. Ukoliko budu postojale mogućnosti, morali bi izgraditi novi pogon, kako bi bitno povećali proizvodnju te uključili i nove proizvode.

U investicijama ćemo u srednjoročnom razdoblju veću prednost dati nabavci nove građevinske mahanizacije za građevinsku operativu i pogone. Morali bi izgraditi samache domove u Zagrebu i na Rijeci, povećati odmarališne kapacitete te izgraditi novu poslovnu zgradu za inženjering u Novom mestu.

Pionir bi i u narednom srednjoročnom razdoblju ostao otvorena radna organizacija te uspostavio novu poslovnu suradnju sa zainteresiranim radnim organizacijama u Jugoslaviji. Također će povezivanje i udruživanje manjih radnih organizacija, koje bi bile zanimljive po svom proizvodnom programu ili iz komercijalnih razloga, biti prisutno u našim zacrtanim politikama.

Daljnjim radom naših SOUR-a GIPOSS i ADRIAGRADNJA trebat će temeljito analizirati. Uređujemo da je udio realizacije u okviru pomenutih SOUR-a iz godine u godinu sve manji, a da se na drugoj strani troškovi izuzetno povećavaju. S takvim radom GIPOSS-a i ADRIA-GRADNJE ne možemo biti zadovoljni i potrebno je uložiti nove napore da se to stanje popravi, u suprotnom slučaju nema opravdanja da i dalje ustrajemo biti u okviru tih SOUR-a.

Sve ćemo to postići ako komunisti i svi zaposleni budemo svjesni da ćemo samo s većom proizvodnjom i boljim privređivanjem u svakom OOUR-u čvrsto povezani u okviru RO moći prebroditi teškoće koje su se nagomilale u našoj privredi. Moramo biti svjesni da je sudbina prvenstveno u našim rukama. Usvajanju plana za iduće srednjoročno razdoblje moramo dati poseban naglasak te od svih zahtijevati da plan ne ostane samo na papiru već obveza svih da ga i ostvarimo.

SLAVKO GUŠTIN

Novi sporazum grane

Obrazloženje Samoupravnog sporazuma o zajedničkim osnovama i izhodištima za raspoređivanje dohotka, čistog dohotka i raspodjelu sredstava za osobne dohotke i zajedničku potrošnju u građevinarstvu.

Novi sporazum grane radnici će usvajati u rujnu (septembru). To je jako važan akt koji će u građevinarstvu zamijeniti društveni dogovor o ostvarivanju društvenog usmjerenja raspoređivanja dohotka, čija metodologija ne odgovara za građevinarstvo, kod kojega su uvjeti privređivanja bitno slabiji nego u nekim drugim granama građevinarstva. Dakle svrha novoga sporazuma sastoji se u određivanju jedinstvenih mjera s kojima će radnici moći uspoređivati postignute rezultate, a osobni dohotci morat će biti ovisni o poslovnim rezultatima. Sporazum struke izbjegao je stalno određene zajedničke osnove i ishodišta za raspoređivanje dohotka i čistog dohotka. Oni su određeni u skladu sa zakonskim propisima. Prikladnost raspoređivanja čistog dohotka radnici ooura utvrđivat će na osnovu slijedećih pokazatelja:

- **dohodovnosti** (dohodak po radniku)
- **rentabilnosti** (akumulacija u usporedbi s prosječnom upotrebljenim poslovnim sredstvima)
- **reproduktivnosti** (sredstva za reprodukciju u usporedbi s prosječnom upotrebljenim poslovnim sredstvima)

— **ekonomičnosti** (ukupni prihod u usporedbi s potrošenim sredstvima)

— **dohodak u usporedbi s prosječnom upotrebljenim poslovnim sredstvima**

— **osobni dohotci i zajednička potrošnja po radniku**

— **udio konvertibilnog izvoza u ukupnom prihodu povećan za stimulaciju**

— **fizička produktivnost**

Radnici ooura morat će po sporazumu grane u građevinarstvu svake godine osigurati i minimalnu akumulaciju. OOUR posluje sa smetnjama, ako ne bude postigla granične vrijednosti pokazatelja. Masa sredstava za osobne dohotke, a s time i visina isplata za osobne dohotke bit će ovisna o postignutim poslovnim rezultatima. OOUR-i neće moći isplaćivati više osobne dohotke nego što im po sporazumu pripadaju, jer će u protivnom biti proglašeni za kršitelje samoupravnog sporazuma. S jedinstvenim osnovama i ishodištima za formiranje pregleda poslova i zadataka te za utvrđivanje njihove zahtjevnosti sporazum uvažava jedinstveno vrednovanje istih radova u različitim oourima i radnim organizacijama.

Sporazum određuje da će za radnike prilikom utvrđivanja zahtjevnosti rada i zadataka biti uzete u obzir slijedeće osnove:

— **osposobljenost** (profesionalno in funkcionalno znanje)

— **odgovornost** (utjecaj na poslovanje, vođenje, potrebna odgovornost, programiranost rada)

— **napor** (kontakti s ljudima, psihosenzorni, fizički)

— **utjecaj sredine** (buka, vibracije, plinovi, voda, kiselina, vrućina, opasnost od nesreća i oboljenja, terenski rad).

Najvažnija novina je to da se u sporazum grane unose tipični poslovi i zadaci kojih prema prijedlogu ima 45. Osobni dohotci radnika također su ovisni od radne uspješnosti radnika u izvođenju, koja će se mjeriti po slijedećim osnovama:

— **količina obavljenog posla**

— **kvalitet obavljenog posla**

— **postignuta gospodarstvenost živog rada**

— **drugi sastavni djelovi koje treba odrediti u internom aktu.**

Sporazum grane u građevinarstvu ne određuje neke posebne novine u raspodjeli osobnih dohodaka na osnovu

minulog rada i na osnovu stvaralaštva u radu. Jedinstveni su i dodaci i naknade za vrijeme odsutnosti s rada, ali na tom području nema nikakvih novina.

Za usklađivanje internih akata sporazum grane određuje jednogodišnji rok. To znači da bi u tom razdoblju nakon usvajanja, sporazuma grane s njime morali uskladiti sva samoupravna opća akta u radnoj organizaciji i u oourima, koji uređuju utvrđivanje i raspodjelu sredstava dohotka, čistog dohotka i osobnih dohodaka.

MARKO SVETINA

Zaključci akcijske konferencije SK

I. FINACIJSKA FUNKCIJA

1. Dopriniti aktivnosti oko prijenosa zajedničkog prihoda sa prijelaznog računa neposredno na isterne račune članica IB. U tom je smislu potrebno izraditi dopunu Samoupravnog sporazuma o udruživanju u IB i otvoriti nov prijelazni račun.

Rok: 1. 11. 1984.

Nosioci zadataka: IB, računovodstvo u suradnji s općom službom RZZS na pripremi dopuna samoupravnog sporazuma.

2. Kratkoročno financijsko planiranje priliva i odliva financijskih sredstava pojedinih OOUR-a, članica IB, mora se oslanjati na realne vrijednosti potrošnje i usluga te realno mogućih priliva. S financijskim planiranjem obvezno se moraju početi baviti i nabavni referenti i vođe gradilišta.

Obvezu financijskog planiranja trebaju preuzeti OOUR-i, odnosno centralna nabavna služba, svatko za svoj dio potrošnje financijskih sredstava.

Rok: stalan zadatak.

Nosioci zadataka: IB, nabavna, TKI, nabavni referenti u OOUR-ima, financijski referenti OOUR-a i vođe gradilišta.

II. KADROVSKA PROBLEMATIKA

1. U OOUR-u TKI potrebno je zapošljavati iskusan stručni kadar s operativnom praksom.

Rok: stalan zadatak.

Nosioci zadataka: OOUR

TKI, opća služba RZZS u suradnji s OOUR-ima građevinske operative.

2. Da bi u OOUR-u TKI, PB i RZZS mogli imati dobar, sposoban i iskusan kadar, on mora steći praksu u građevinskoj operativi. Građevinski OOUR-i moraju radnicima iz drugih OOUR-a i službi omogućiti obavljanje operativne prakse. Ta praksa mora biti kvalitetna. Politika zapošljavanja mladih kadrova mora biti usmjerena preko proizvodnog rada (iz operative u službe — RZZS, TKI, PB).

Rok: stalan zadatak.

Nosioci zadatka: svi OOUR-i, opća služba RZZS — obrazovni odjel.

3. S obzirom na zakonske odredbe potrebno je od stručnih radnika zahtijevati polaganje stručnih ispita (kod onih stručnih kadrova od kojih se to zahtijeva).

Rok: stalan zadatak.

Nosioci zadatka: OOUR-i i opća služba RZZS.

4. Više pažnje treba posvećivati pripremi kadrova za rad u inozemstvu, prije svega vodstvenih. U toj akciji moraju sudjelovati i DPO.

Rok: za Libiju i ostale već dogovorene obveze odmah započeti akciju, inače to je stalan zadatak.

Nosioci zadatka: opća služba RZZS, odgovorni u OOUR-ima i DPO OOUR-u i RZ.

III. IZVOĐENJE SAMOUPRAVNIH POSTUPAKA I INFORMIRANJE

1. Koordiniranje samoupravnih postupaka u radnoj organizaciji izvodi se nepotpuno, što prouzrokuje zastoje i otklone u usvajanju samoupravnih odluka na svim nivoima u samoupravnoj strukturi organizacije.

Potrebno je osiguravati efikasnu samoupravnu koordinaciju na nivou RO. Neophodno je potrebno u RZZS zadužiti kadrove koji će se brinuti o tome. I u OOUR-ima je potrebno više jačati odgovornost za pravilnost samoupravnih postupaka te njihovo izvođenje, kao što je dogovoreno na nivou RO na SO ili drukčije.

DPO a posebno OOSK moraju se stvaralački uključivati u rasprave i tekuće ocjenjivati izvođenje samoupravnih postupaka, a posebno kada se radi o važnijim samoupravnim aktima.

Obvezno treba ocjenjivati uzroke u slučaju kada na zborovinu ili s referendumom određeni akti nisu usvojeni te

utvrditi odgovornost, ako postupci i usklađivanje nisu bili pravilni.

Rok: 1. 11. 1984 — zaduženje radnika u RZZS sa samoupravnom koordinacijom u RO, a sve ostalo je stalan zadatak.

Nosioci zadatka: član PO za samoupravnu i normativnu koordinaciju opća služba RZZS i OOUR-a.

2. Dosljedno izvoditi statutarne odredbe SK i zaključke CK s obzirom na ocjenjivanje radnika koji obavljaju rukovodeće radne zadatke. OOSK trebaju napraviti ocjene do kraja godine. Te ocjene moraju redovno usvajati svake godine, a posebno u slučaju slabih poslovnih rezultata ili smetnji u samoupravnim odnosima.

Nosioc: OOSK.

Odgovorni nosioci: sekretari OOSK.

3. Potrebno je obraditi i dograditi sistem informiranja te ga prilagoditi našim odnosima i specifičnostima (dislociranost, interna fluktuacija, itd). Ocjenu stanja i nove prijedloge treba obradivati na odboru za informiranje, konf. OOSK, predsjedništvu akc. konf. SK i DPO u OOUR-ima.

Rok: 1. 12. 1984.

Nosioci zadatka: članovi PO za samoupravnu i normativnu koordinaciju u suradnji s direktorom RZZS i ref. za samoupravljanje u OOUR-ima.

IV. DOHODOVNI ODNOSI I ODNOSI MEĐU OOUR-IMA

1. U stjecanje ukupnog prihoda potrebno je, ako je to ikako moguće, uključiti što veći dio izvođača već zbog samog rasterećenja OOUR-a građevinske operative s obzirom na rizik poslovanja. Više pažnje treba posvetiti pripremi samoupravnog sporazuma o zajedničkom izvođenju radova. Pri tome treba koristiti stručna mišljenja i iskustva drugih OOUR-a.

U samoupravnom sporazumu potrebno je jasnije i bez dvoumljenja odrediti zadatke, odgovornosti i prava pojedinih učesnika, a posebno bolje odrediti zajednički rizik. Potrebno je poštivati potpisani sporazum.

2. Udio OOUR-a MKI u zajedničkom poslu treba odrediti s dogovorenim standardima i cijenama, kao i za OOUR-e građevinske operative, a naplatu za obavljene posao dobije nakon izdavanja eksterne situacije odnosno plaćanja od strane investitora. U

toj fazi „cijena“ usluga OOUR-a MKI nikako ne smije biti preopterećena, kao što se često događalo. Prema potrebi, u slučaju slabije pogođenih radova, bilo bi neophodno da OOUR MKI pristane i na nižu „cijenu“ od one do koje bi došli preko izračuna pomoću standarda, naravno samo u postotku, pa i ostali OOUR-i građevinske operative.

3. Da ne bi dolazilo do nesuglasnosti između OOUR-a, potrebno je da se OOUR građevinske operative-nosioc radova na konkretnom objektu prije zaključivanja ugovora dogovori sa ostalim izvođačima radova o dohodovnim i drugim odnosima, međusobnim obvezama i odgovornostima.

4. S obzirom na odnose među OOUR-ima komunisti moraju razvijati i gajiti načela dobrih odnosa, drugarstva i uzajamnog povjerenja. Potrebno je među OOUR-ima razvijati takmičarski duh na zdravim osnovama te u svemu tome svima osiguravati jednake uvjete stvaranja.

5. Potrebno je više suradnje među OOUR-ima koji su reprodukcijски povezani ili učestvuju u zajedničkom radu. U rješavanje prisutnih teškoća i usklađivanja moraju se uključivati i komunisti pogođenih OOUR-a i to sa zajedničkim dogovorima i zajedničkim akcijama.

6. Potrebno je financiranje zajedničkih službi postaviti na druge osnove, nego kao što je sadašnji obračun s planskim faktorom na osnovu ne planiranih već realiziranih brutto osobnih dohodaka.

Potrebno je vrednovati udio rada kojeg radnici RZZS obavljaju za pojedinu OOUR i prekinuti sadašnji „proračunski odnos“.

Rokovi: za sve zaključke odmah i stalan zadatak osim za zaključak br. 6 za koji je rok realizacije 1. 1. 1985.

Nosioci zadatka: direktori OOUR-a i ostali rukovodioci u OOUR-u, poslovodni organ RO, služba za organizaciju i razvoj poslovanja RZZS.

V. NAGRAĐIVANJE PO REZULTATIMA RADA

1. Više pažnje treba posvetiti dograđivanju sistema nagrađivanja po rezultatima rada. Kod toga je potreban veći stručni pristup, prenošenja dobrih iskustava drugih OOUR-a i dosljednije izvođenje dogovorenih mjerila.

Bolje vrednovati proizvodni i kreativni rad te preko sistema

nagrađivanja podsticati inventivnu djelatnost. Potrebno je također bolje vrednovati terenski rad (rad na udaljenim gradilištima).

2. Akordni obračuni niso precizni, nema jedinstvenog obračuna, a s time ni odgovarajućeg vrednovanja proizvodnog rada.

Potrebno je proučiti alternativnu varijantu sadašnjeg obračuna i jedinstven obračun gradilišta preko količina vanrednih radova koje investitor priznaje u situacijama pomoći računске obrade s time da se dodatno stimulira manja potrošnja materijala, kvalitet itd.

3. Utvrđuje se da se brigadni sistem ne sprovodi dosljedno. To je uglavnom zbog nekoordiniranog i neplaniranog rada na gradilištima, u pogonima i službama OOUR-a, a i zbog nestručnog pristupa u rješavanju tog pitanja.

Potrebno je hitro otkloniti uzroke neizvođenja brigadnog sistema.

4. Zbog važnosti pitanja nagrađivanja po radu te s obzirom na to da je na tom području prilično ne definirana politika u RO treba uskoro na tu temu organizirati posebnu akcijsku konferenciju SK RO. Sve pripreme za tu akcijsku konferenciju treba obaviti predsjedništvo akc. konferencije SK.

Rok: do kraja ove godine.

Nosioci: nadležne službe u RZZS, konferencija OOSK RO.

VI. ODNOSI NA TRŽIŠTU

1. OOUR-i koji izvode stambenu gradnju ne postižu očekivani dohodak, jer im društvo ne priznaje realne cijene. Rješenje bi bilo da se cijena baznog objekta preračuna na današnju cijenu te nadalje cijene rješavaju s indeksima.

2. Opći je problem uvažavanje razlika u cijenama, jer investitori jednostavno ne uzimaju u obzir Zakon o obligacijama.

3. Zbog teških prilika u građevinarstvu apelira se na društvenopolitičku zajednicu da rastereti građevinarstvo određenih obveza te da podstakne onu investicijsku djelatnost, gdje su osigurani financijski prilivi (stambena gradnja).

4. U svim institucijama i rukovodstvima DPO i DPZ (skupština općine, privredna zbornica, skupština i odbori samoupr. stamb. zajednice, itd) moraju delegati i predstavnici RO upozoravati na odnose u građevinarstvu i zahtijeva-

(Nadaljevanje na 14. str.)

(Nadaljevanje s 13. str.)

ti rješavanje problema (vidi zaključke saveznog zbora republika i pokrajina SFRJ u vezi s glavnim problemima u građevinarstvu) i o tome upoznati javnost i preko sredstava javnog informiranja.

Rok: odmah i stalan zadatak — s naglaskom na razdoblje rasprava o društvenim planovima.

Nosioci zadataka: rukovodeći radnici, DPO, delegati u zboru udruženog rada Sop, privrednoj zbornici, POK SKS, republički odbor građ. radnika i općinski odbor građ. radnika u sindikatu, opć. vijeće saveza sindikata, skupština i odbori općinske samoupr. stambene zajednice.

VII. POVEZIVANJE U ZAJEDNICU OOUR-a

1. Podržava se prijedlog za organiziranje zajednice OOUR-a u SGP „Pionir“, s popravkom: — da „Poslovodni odbor“ ne može imati funkciju samoupravnog uređivanja, već izvođenje samoupravnog principa,

— da s organiziranjem zajednice moramo postići prodoran i jedinstven nastup OOUR-a na inozemnom i domaćem tržištu (bolja operativna koordinacija, racionalizacija s građevinskim kapacitetima, kadrovima, materijalima, smanjenje zaliha, jedinstveni uvjeti — terenski i ostali dodaci te OD, veća odgovornost učesnika za preuzimanje obveza),

— u zajednici OOUR-a vidjeti i mogućnost uključivanja vanjskih izvođača,

— u sporazum ugraditi sankcije na neizvršavanje odgovornih obveza,

— prijedlog koji je bio dat na konferenciji dopunjava se s ovim zaključcima i da se na raspravu u OOUR-e i RZ,

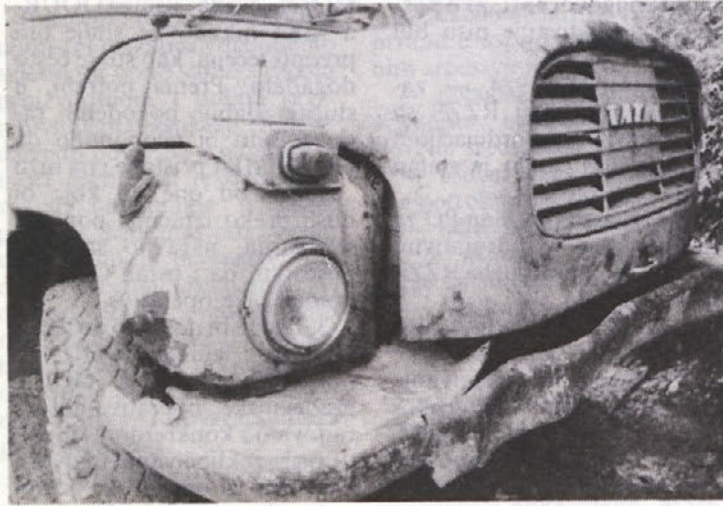
— uspješnost takve organiziranosti potrebno je pratiti i podnositi izvještaj na akcijskoj konferenciji SK.

Rok za pripremu proširene informacije za raspravu i onutka sporazuma: 1. 11. 1984.

Nosilac: član PO za samoupravnu i normativnu djelatnost u suradnji s direktorom RZZS i službom za organizaciju i razvoj poslovanja

VIII. PODRŽAVAJU SE SMJERNICE ZA IDUĆE SREDNJOROČNO RAZDOBLJE I TO:

Moramo nastaviti s započetim prestrukturiranjem radne organizacije, tako, da nećemo povećavati obim građevinske proizvodnje, već bi razvoj i usmjerenja prvenstveno trebali

biti na inženjeringu, projektivnom birou te ostalim instalaterskim i obrtnim djelatnostima koje smo već uveli na pojedinim OOUR-ima u radnoj organizaciji.

Pokušat ćemo uvesti i neke nove djelatnosti koje bi bile izvezno usmjerene te na taj način poboljšati uvjete privređivanja u narednom srednjoročnom razdoblju.

U radnoj organizaciji ćemo izvođenju investicijskih radova u inozemstvu dati prednost. Tu Pionir ima već desetogodišnje iskustvo. Mislimo da na inozemnim tržištima imamo još izuzetno velike mogućnosti, jer smo projekte uvijek uspješno završavali. Sva naša nastajanja u razvoju, kadrovskoj politici, inženjeringu, internoj banci, projektivnom birou, morala bi prije svega biti usmjerena na inozemna tržišta. Zato će biti potrebno mnogo veće angažiranje na ispitivanju inozemnog tržišta, povezivanju s inženjering radnim organizacijama koje izvođe radove u inozemstvu te financijskom jačanju radne organizacije za mogućnost nastupa na inozemnim tržištima. Veliku ćemo pažnju posvećivati obrazovanju kadrova, prije svega s dopunskim studijem uz rad te stjecanjem novih kadrova koji već imaju iskustvo u izvođenju radova u pojedinim državama. U našoj orijentaciji na inozemna tržišta moramo koristiti slaba iskustva onih radnih organizacija koje su se vezale samo na jednu državu, tako da moramo obrađivati i izvoditi radove bar u dvije države s konvertibilnog tržišta te po mogućnosti bar u dvije države s klirinškog područja. Nastup na inozemnim tržištima moramo prije svega usmjeriti na preuzimanje kompletnih inženjeringa, jer tako dobiveni poslovi daju bitno bolje rezultate na građevinare.

Usmjerenje svakog OOUR-a u Pioniru mora biti uključeno u međunarodno tržište.

I na domaćem tržištu moramo raditi na proširenju tržišta, posebno u one republike u kojima Pionir do sada nije bio prisutan. Moramo jačati inženjering i internu banku, tako da bi pored projektiranja i izvedbe mogli nuditi i financijsku pomoć investitorima prilikom zatvaranja financijskih konstrukcija pojedinih investicija. Samo na taj način moći ćemo i ubuduće osigurati preuzimanje većih investicije te s time zapošljavanje naših kapaciteta.

U razvojnom odjelu i nadalje moramo raditi na razvoju novih montažnih programa, kako u stambenoj tako i u industrijskoj gradnji. Svesni smo da će samo one radne organizacije koje budu nudile bržu i jeftiniju izvedbu, moći konkurirati na sve težem građevinskom tržištu. Poseban naglasak moramo dati daljnjem razvoju PB, koji već sada postiže dobre poslovne rezultate kako u zemlji tako i u inozemstvu. Proizvodi koje proizvode naši OOUR-i moraju biti uključeni u projekte koje projektira naš projektirni biro, s tim da će veće mogućnosti biti date razvoju ostalih djelatnosti. Moramo dati veći naglasak razvoju instalaterstva, keramičarstva i klesarstva. Za razvoj drvnog pogona neophodno je potrebno veće uključivanje stručnih kadrova i veći izvoz. Ukoliko budu postojale mogućnosti morali bi izgraditi novi pogon, kako bi bitno povećali proizvodnju te uključili i nove proizvode.

U srednjoročnom razdoblju ćemo kod instalacija prednost dati nabavci nove građevinske mehanizacije za građevinsku operativu i pogone. Morali bi izgraditi samačke domove u

Zagrebu i na Rijeci, povećati odmarališne kapacitete te osigurati novu poslovnu zgradu za inženjering u Novom mestu.

Pionir bi i u narednom srednjoročnom razdoblju trebao ostati otvorena radna organizacija te uspostaviti novu poslovnu suradnju sa zainteresiranim radnim organizacijama u Jugoslaviji. Također će povezivanje i udruživanje manjih radnih organizacija, koje bi bile interesantne po svom proizvodnom programu ili u komercijalnom pogledu, biti prisutno u našim zacrtanim politikama.

S obzirom na daljnji rad naših SOUR-a Giposs i Adriagradnja biti će potrebna temeljita analiza. Konstatiramo da je udio realizacije u okviru prometnih SOUR-a iz godine u godinu manji, a da se na drugoj strani troškovi izuzetno povećavaju. S takvim radom Gipossa i Adriagradnje na možemo biti zadovoljni i potrebno je uložiti nove napore da se to stanje popravi, u suprotnom nema opravdanja da i nadalje ustrajemo da budemo u okviru tih dvaju SOUR-a.

Sve to postići ćemo ako komunisti i svi zaposleni budu svjesni da će samo s većom proizvodnjom i boljim privređivanjem u svakom OOUR-u i čvrsto povezani u okviru RO moći prebroditi teškoće koje su se nagomilale u našoj privredi. Moramo biti svjesni da je sudbina prvenstveno u našim rukama. Usvajanju plana za naredno srednjoročno razdoblje moramo dati poseban naglasak te od svih zahtijevati da plan ne ostane samo na papiru, već da bude obveza svih i da ga svi i ostvarimo.

IX. IZVOĐENJE ZAKLJUČAKA AKCIJSKE KONFERENCIJE SU I DJELOVANJE PREDSEDNIŠTVA KONFERENCIJE

1. Zaključci stupaju na snagu kada ih potvrde sve OOSK u RO.

2. OOSK moraju na temelju novih zaključaka napraviti operativne nacрте i djelovati u smjeru ostvarivanja odnosa za dosljedno izvođenje tih zaključaka i jačanja odgovornosti svih nosioca zadataka.

3. OOSK moraju pratiti izvođenje zaključaka (zahtijevati izvještaje od nosioca zadataka) i usvajati ocjene te utvrđivati odgovornost odgovornih nosioca u slučaju neizvođenja.

4. Predsjedništvo akcijske konferencije također mora dje-

lovati kao što je navedeno u 1., 2., i 3. zaključku.

5. OOSK moraju na prvoj sjednici, a najkasnije do 30. 9. 1984, raspravljati o ovim zaključcima i potvrditi ih s mogućim dopunama. Na istoj sjednici moraju izabrati delegata u predsjedništvu akcijske konferencije RO.

6. OOSK moraju predsjedniku predsjedništva akcijske konferencije SK slati zapisnike i izvještaje o djelovanju sa naglaskom na zaključke konferencije.

Iz rasprave

Na akcijskoj konferenciji Saveza komunista u raspravi je sudjelovao i Krešimir Hercigonja, delegat građevinskog sektora Novo mesto. Upozorio je na kritične odnose između ooura građevinske operative i MKI i preciznije objasnio primjer gradilišta u Sarajevu, gdje je oour MKI izigrao oour Novo mesto, koji je rad na stambenom naselju preuzeo pod izuzetno slabim uvjetima. Naime MKI je s višemjesečnim zakašnjenjem prilikom dostave „Outinord“ oplata prouzrokovao velike zastoje u gradnji zbog koje je došlo do prekida već zaključenih obrtničko instalacijskih ugovora, jer izvođači nisu mogli podnijeti poskupljenja koja su za to vrijeme nastala. Također je MKI-u prigovorio da na domaća gradilišta plasira slabu mehanizaciju, a bolju upotrebljava za radove izvan radne organizacije.

Krešimir Hercigonja također je upozorio na slabe odnose između građevinske operative i ooura TKI, u kojem bi po njegovom mišljenju trebalo ojačati pripremu rada, kako stručno tako i brojčano. Također bi financiranje zajedničkih službi trebalo postaviti na druge osnove i sadašnji obračun zamijeniti s planskim faktorom. Potrebno je prekinuti s dosadašnjom praksom — koliko je RZZS potrebno sredstava, toliko im treba i osigurati.

Jer se u zadnje vrijeme mnogo raspravlja o akordnom obračunu, dotakao se i tog područja. Njegove su konstatacije u raspravi bile da akordni obračuni nisu precizni, nema jedinstvenog obračuna, a s

time ni odgovarajućeg vrednovanja rada neposrednih proizvođača. Predložio je da bi možda više odgovarao obračun preko količina obavljenih radova koje investitor priznaje u situacijama uz pomoć računске obrade, o tome da se dodatno stimulira manja potrošnja materijala, kvalitet rada itd.

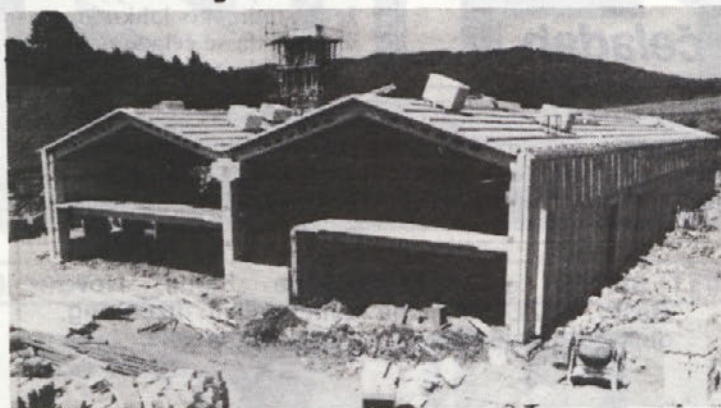
Na kraju svoje rasprave Krešimir Hercigonja pozvao je komuniste da daju javnu kritiku, jer još nisu dovoljno odlučno ustvarjali na izgradnji boljih dohodovnih odnosa, što je osnova za bolju radnu klimu, bolju organizaciju i veće uspjehe.

Akordni obračun opet po starom

Komisija za praćenje događanja s obzirom na prestrukturiranje kvalifikacijskog sastava i izvođenje akordnog obračuna predložila je na zadnjoj sjednici privrednog odbora radne organizacije da se ponovno pređe na obračun akorda po važećem akordnom cjeniku i da se akordni učinci isplaćuju na osnovu finansijskog količnika u skladu s pravilnikom. Organizatori proizvodnje zaduženi su da se odmah pobrinu za popravak kvalifikacijske strukture, tako da bude što bliža akordnom cjeniku. U izuzetnim slučajevima odstupanja kvalifikacijskog sastava brigada (zbog zdravstvenog ili starosnog stanja radnika) o načinu akordnog obračuna odlučuje privredni odbor pojedinog ooura. Tehnička služba treba pripremiti stručne prijedloge za takve izuzetne slučajeve.

Delegati radničkog savjeta radne organizacije usvojili su na svojoj petoj redovnoj sjednici zaključak, da komisija za praćenje događanja s obzirom na prestrukturiranje kvalifikacijskog sastava i izvođenja akordnog obračuna prati obračun akorda još u mjesecu kolovozu i rujnu (avgustu i septembru), a onda da u suradnji s oourima pripremi usklađen prijedlog o kojemu će radnički savjet konačno raspravljati na svojoj slijedećoj sjednici, koja će, kako se predviđa, biti na početku listopada (oktobra).

Fotoreportaža

Še o čeladah

Mislim, da je bilo že precej govora in tudi že veliko napisanega o čeladah, njihovi vlogi

pri varovanju glave in o nedisciplini pri uporabi tega osebnega varovalnega sredstva. Ne bo odveč, če ponovno osvetlimo ta problem, saj je prišel že v stadij, ko lahko ugotovljamo, da se čelade na naših gradbiščih sploh ne uporabljajo več. Ne vem, ali je to samo neznanje in premalo cenjeno življenje in zdravje našega delavca, ali pa že vrhunec nediscipline.

Splošno gradbeno podjetje „Pionir“ Novo mesto, TOZD Tehnična komerciala in inženiring, objavlja proste delovne naloge in opravila:

1. Pomočnika direktorja TOZD TKI za področje Ljubljana
2. Tehnologa v pripravi dela
3. Glavnega planerja
4. Dveh tehnologov

Pogoji za sprejem:

pod 1 — visoka, višja ali srednja šola ustrezne smeri in 5,7 oziroma 9 let delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah.

pod 2 — diplomirani gradbeni inženir, opravljeni strokovni izpit.

pod 3 — diplomirani gradbeni inženir in 4 leta prakse

pod 4 — diplomirani gradbeni inženir in 2 leti prakse oziroma gradbeni tehnik in 4 leta operativne prakse.

Kandidati bodo sprejeti v delovno razmerje za nedoločen čas in s pogojem poskusnega dela. Vloge sprejema 15 dni po objavi oglasa SGP Pionir Novo mesto, TOZD TKI, Ljubljana 3, 68000 Novo mesto.

Razpis prostih delovnih nalog in opravil v Libiji

Za delo v Libiji iščemo nove sodelavce, in sicer za naslednje proste delovne naloge in opravila:

1. VODJA OBJEKTA

— pogoji: srednja, višja ali visoka izobrazba gradbene stroke in strokovni izpit — zaželeno aktivno znanje angleščine.

2. OPERATIVNI VODJA

— pogoji: srednja, višja ali visoka izobrazba gradbene stroke in strokovni izpit — zaželeno aktivno znanje angleščine.

3. OBRAČUNSKI TEHNIK

— pogoji: srednja izobrazba gradbene stroke — zaželeno vsaj pasivno znanje angleščine.

4. DELOVODJA I., II., III

— pogoji: dokončana delovodska šola, najmanj 3 leta prakse — zaželeno vsaj pasivno znanje angleščine.

5. NABAVNI REFERENT ZA TRIPOLI

— pogoji: poklicna ali srednja strokovna izobrazba — obvezno aktivno znanje angleščine.

6. REFERENT ZA SPLOŠNE ZADEVE

— pogoji: dokončana srednja šola, znanje strojepisja — zaželeno aktivno znanje angleščine.

Možnosti nastopa dela so v letu 1984 oziroma v naslednjem letu. Vse informacije o pogojih dela in osebnem dohodku lahko dobite v kadrovski službi na tel. številko 21-826 po 24. 8. 1984.

Vloge v čim krajšem možnem času naslovite na naslov: SGP „PIONIR“, Kadrovski oddelek, Kettejev drevored 37, 68000 NOVO MESTO.

Mogoče najprej kratek podatek. Kljub temu da se število nesreč pri delu pri SGP Pionir vsako leto zmanjšuje, kar je predvsem zasluha novih tehnologij in bolj mehaniziranega dela, pa število poškodb glave narašča.

V letu 1983 je bilo od skupaj 324 nesreč pri delu 23 nesreč, kjer je bila poškodovana glava. Marsikdo bo dejal, da to ni veliko, saj ne doseže niti 10% vseh nesreč, vendar je potrebno takoj povedati, da poškodba glave običajno pusti kratkotrajne ali trajne posledice.

Pa še to. Zmotno je misliti, tako delavcev kot vodstvenega kadra na gradbišču, da je nevarnost za poškodbo glave samo, kadar je na gradbišču žerjav. Nič novega ne bo, če povem, da varuje čelada glavo delavca v treh primerih:

— pred padci predmetov z višine, a ni nujno, da samo z žerjava, saj vemo, da se dela izvajajo na različnih višinah in da so vedno ogroženi delavci, ki se gibljejo pod objektom;

— pred poškodbami pri udarcih glave ob različne predmete, kar je predvsem pojav pri prehodu skozi objekt v času uporabe opažev, pri montažni gradnji ipd.;

— pred poškodbami pri padcih delavca z višine, saj v takih primerih, če že ne pade na

glavo, običajno udari z njo ob kak trd predmet in si jo pri tem poškoduje.

Na kocu bi rad samo omenil, da smo že večkrat pisali v našem glasilu, kako je čelada rešila življenje delavcu, in tudi to, da bi čelada lahko omilila posledice nesreče. Vprašamo se lahko, ali smo res tako nepoučeni, da nas spravijo k zavesti o resnosti problema neuporabe nekega varstvenega ukrepa samo najbolj drastični primeri. Poskusimo zaničkati to trditev s tem, da v bodoče čelada ne bo samo okras, ki visi na steni garderobe in pisarne, ampak naj varuje delavčevo glavo, za kar je tudi namenjena.

EDO FRANTAR

Zakaj

*Zakaj
niso oči več iskreče,
besede nežne,
pogled neizmeren?*

*Zakaj
izgublja se nežnost,
spomini blede,
ugašajo luči
in se prižiga tema?*

*Zakaj
umira dan,
ko se jutro rojeva?*

TONE GRANDOVEC

Anketa o sindikalnem delovanju

Komisija, zadolžena za krepitev delovanja sindikalne konference in članstva v sindikatu, je v juliju poslala predsednikom vseh osnovnih organizacij Zveze sindikatov na TOZD-ih in delovnih skupnostih anketo, na poldagi katere bi komisija potem izdelala analizo stanja ter predlagala usmeritve za nadaljnje delo.

Izpolnjen vprašalnik o organiziranosti in delovanju OOZS pa sta do roka vrnila le dva predsednika, in sicer iz TOZD MKI in krškega gradbenega sektorja. Vsi ostali so nanj verjetno v času dopustov pozabili, vendar upamo, da ne povsem, in ga bodo sedaj kar najhitreje izpolnili ter vrnili komisiji, da opravi svoje delo.

Pionir je glasilo kolektiva SGP „Pionir“ Novo mesto. Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3500 izvodov. Odgovorna urednica Katjuša Borsan, namestnik Danila Jenko (Lesni obrat), člani uredniškega odbora: Ivanka Šalinger (Gradbenooperativa Metlika), Ida Slapšak (Gradbeni sektor Krško), Milan Oražem (Gradbeni sektor Ljubljana), Zdenka Rajer (Gradbeni sektor Novo mesto), Branimir Grašovec (Gradbeni sektor Zagreb), Smiljana Kos (Keramična in zaključna dela), Marija Jurekič (Mehanizacija, kovinarstvo, instalacije), Anton Grandovec (Projektivni biro), Srečko Jugovič (Togrel), Marjana Kraševac (Interna banka), Rudi Ivančič (Skupne službe).

Naslov uredništva: Pionir, glasilo kolektiva SGP „Pionir“, 68000 Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Stavek, filim in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Grafika, tisk Tiskarna Novo mesto, lektoriranje in tehnična ureditev: DITC Novo mesto, TOZD Časopis Dolenjski list (novinarski servis).

PIONIRJA

glasilo kolektiva sgp pionir novo mesto

leto XVIII

19. 10. 1984

št. 10 (170.)

Pionirjevi tesarji najboljši v državi

V Mariboru je 22. septembra potekalo šestnajsto proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Jugoslavije, ki ga je pripravil mariborski tozđ ljubljanskega Gradisa. Na njem se je zbralo okoli štiristo

visok nivo znanja in sposobnosti gradbenikov. Ekipo Slovenije so zastopali tudi Pionirjevi tesarji: Jože Pepel, Anton Grubar in Karel Kajič, ki so pod vodstvom Franca Malenška v močni konkurenci pokazali največ in bili najhitrejši ter zasluženoma osvojili prvo mesto v svoji panogi.

Sicer pa je tekmovanje potekalo v desetih proizvodnih disciplinah. Poleg Pionirjevih tesarjev so najboljši v svoji panogi postali še slovenski zidarji, vodovodni monterji in električarji. Ekipa Slovenije je bila v skupni razvrstitvi druga, pred Srbijo, prvo mesto pa je osvojila ekipa gradbenikov iz Hrvaške.

(gr)

Franc Malenšek prejema pokal za osvojenega 1. mesta od predsednice Zveznega odbora gradbenih delavcev Jugoslavije Stane Radovanovića (foto: B.)

NAJBOLJŠI MED TESARJI — Karel Kajič, Franc Malenšek (vodja ekip) in Jože Pepel (na posnetku manjka Anton Grubar) so na nedavnem državnem tekmovanju najboljših tesarjev v Mariboru dokazali, da jim v stroki ni enakega. (Foto: J. P.)

PRIZORIŠČE DELA TESARJEV.

16. ZVEZNO
TEKMOVANJE
GRADBENIH
DELAVCEV

MARIBOR 1984

gradbenikov iz zmagovalnih ekip republiških in pokrajinskih proizvodnih srečanj.

Na slavnostni akademiji na predvečer tekmovanja, na kateri je nastopil tudi mešani pevski zbor Pionirja, je govoril dr. Marjan Rožič, predsednik zvezne konference SZDL. V svojem govoru je izrazil potrebo po bolj organiziranem delovanju gradbeništva, saj bo le tako dosežena boljša kakovost gospodarjenja v tej panogi, kjer je trenutno kar 200 tisoč delavcev preveč.

Na dan tekmovanja je vse skozi padal dež, vendar se je na gradbišču novega skladišča Tovarne avtomobilov in motorjev zbralo kar precej gledalcev, ki so si lahko ogledali

ZASLUŽENA NAGRADA

Delavski svet delovne organizacije je na svoji 6. seji sprejel sklep, da se za osvojenega 1. mesta na 16. PROIZVODNEM TEKMOVANJU GRADBENCEV JUGOSLAVIJE, ki je bilo 22. 9. 1984 v Mariboru, podeli nagrado v višini 15.000 din na osebo naslednjim tesarjem: Jožetu PEPLU, Antonu GRUBARJU, Karlu KAJIČU in Francu MALENŠKU.

Delavski svet tozda Gradbeni sektor Novo mesto, kjer omenjeni združujejo svoje delo, jim je odobril pet dni izrednega plačanega dopusta ter ogled sejma v Gradcu.

S čestitkami se pridružujemo tudi vsi delavci Pionirja.

**ZA PRAZNIK OBČINE NOVO MESTO
ČESTITAMO VSEM OBČANOM
IN JIM ŽELIMO OBILO
DELOVNIH USPEHOV**

SAMOUPRAVNI ORGANI
DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE
IN UREDNIŠTVO PIONIR

S seje delavskega sveta DO

Na podlagi 77. člena statuta DO delavski svet ugotavlja, da so delavci vseh tozdov in DS po izvedeni predhodni obravnavi z večino glasov na referendumu v času od 12. do 21. 9. 1984 sprejeli predloge naslednjih samoupravnih splošnih aktov:

— spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za OD,

— spremembe in dopolnitve pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za vrednotenje del in za delitev sredstev za OD v tozdih,

— samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med združenimi delovnimi organizacijami in delovno skupnostjo sozda GIPOSS,

— samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o

združitvi tozdov v DO, ki se nanašajo na ustanovitev delovne skupnosti za družbeni standard,

— spremembe statuta DO, ki se nanašajo na ustanovitev delovne skupnosti za družbeni standard,

— samoupravni sporazum o združenju v sozd Adriagradnja Reka.

kb

Varčevanje z materiali in opremo

Ob vedno težjih pogojih za pridobivanje novih del in konstantnem porastu cen vseh vrst materialov in opreme ter ob ugotovitvi komiteja za SLO in DS, da ravnanje z materiali in opremo še ni na zadovoljivi ravni, je nujno uvesti široko akcijo varčevanja. Tako je v dopisu vsem vodjem gradbišč, delovodjem, skladiščnikom in brigadirjem ugotovil direktor tozda gradbeni sektor Novo mesto, Miha Jalovec.

V prvih šestih mesecih letos je tozd Novo mesto porabil materiala v skupni vrednosti 449,776.000 dinarjev, kar predstavlja 68% neposrednih stroškov gradbenih del. S predpostavko, da bi z bolj gospodarnim ravnanjem z materiali in opremo prihranili samo pet odstotkov, bi to ob polletju pomenilo 22,488.800 dinarjev manj stroškov, oziroma bi bil rezultat poslovanja za toliko boljši. Temu bi bilo treba dodati še prihranke pri gospodarnem izkoriščanju opreme, mehanizacije in transportov, kar bi še bolj vplivalo na doseženi rezultat. Zaključimo lahko, da je uspeh gradbišča, enote in tozda v največji meri odvisen prav od vseh vrst

materialnih stroškov, zato morajo vsi delavci skrbeti, da bodo z materiali in opremo čimbolj racionalno ravnali in ustvarili dodatne prihranke.

Vse to pa bodo v tozdu Gradbeni sektor Novo mesto dosegli z naslednjimi ukrepi:

— Material je treba naročati pravočasno, tako da je možno preveriti stanje zalog v tozdu oziroma delovni organizaciji, za nove nabave pa je treba poiskati konkurenčnega dobavitelja.

— Dobavljene materiale je treba takoj prevzeti po količini in kakovosti.

— Pravočasno je treba pripraviti primerne deponije in prostore za vskladiščenje materialov, jih zaščititi ter poskrbeti za pravilno razkladanje.

Treba je poskrbeti za pravilen transport materialov po gradbišču, tako da ne bo prekomernega kala (opečni izdelki, malta, cevi, betoni, železo itd) pri transportu in pri vgrajevanju.

— Pri naročanju armatur je pred naročilom nujno pregledati armaturne načrte, da ne bo presežka ob zaključku del.

— Vse orodje in opremo je treba očistiti vsak delavni dan in vskladiščiti.

— Treba je izboljšati izkoriščenost transportnih sredstev in mehanizacije ter popraviti razmerje obratovalnih ur in postanka v korist obratovanja.

— Veliko več prihrankov je treba ustvariti pri materialih za tesarska dela. Treba je tudi čistiti in sortirati les po razopazenju, saj se bo s tem bistveno zmanjšala poraba in razrez novega lesa ter razrez veznih sredstev.

Dodatek za posebne pogoje

Delavcem na projektu Z-1800 in S-1950 se od 1. septembra izplačuje dodatek za posebne pogoje za delo v višini 0,115 libijskih dinarjev na efektivno delovno uro. Ta dodatek bo zamenjal dosežani puščavski dodatek, ki je znašal en libijski dinar na koledarski dan.

Poleg tega je delavski svet delovne organizacije na svoji 6. redni seji sprejel tudi sklep, da se za izvajalce del v Libiji določi količnik 4,60, vrednost točke 0,43000 ter 5% povprečno osebno oceno. Tudi ta sprememba velja od 1. septembra dalje.

(gr)

Nadaljevanje v Libiji

Na projektu Z-1800 v Sebhi v Libiji je opravljenih približno 70% del. Medtem pa smo 26. 6. 1984 s Smeltom podpisali novo pogodbo za projekt S-1950 za dela v vrednosti 12,150.000 dolarjev. V tem času pripravljamo vse potrebno, da bomo z deli pričeli takoj, ko bo investitor izpolnil pogoje. Pričakujemo, da bo to v zelo kratkem času.

Tako kakor na projektu Z-1800 bodo tudi na projektu S-1950 opravili delo: tozd Ljubljana in tozd MKI kot osnovna nosilca teh del, sodelovala pa bosta še tozd Metlika in tozd Keramika. Za uspešno realizacijo pogodb v Sebhi si moramo prizadevati vsi, ki smo pri tem kakorkoli vključeni.

Delavcem v Libiji želimo velik uspeh in dobro počutje.

NIKO JAKLIČ

Odločni 'NE' pred petdesetimi leti

Ob jubileju stavke delavk v Povhovi tovarni perila v Novem mestu, ki pomeni prelomnico v boju delavskega razreda za svoje pravice na Dolenjskem

29. septembra je bila na stavbi nekdanje Povhove tovarne perila, sedanjem Novolesovem Salonu pohištva na Cesti komandanta Staneta, spominska slovesnost z odkritjem plošče ob 50-letnici največje delavske stavke v Novem mestu. 20. septembra 1934 so vse takrat v tej stavbi zaposlene šivilje — bilo jih je 26 — iz protesta prosti znižanju mezde ustavile stroje in v pet dni trajajoči stavki dosegle izpolnitev svojih pravičnih zahtev.

Stavka novomeških šivilj je najbrž tudi prva uspešna ženska stavka v Sloveniji. Zanj je značilnih več pomembnih prvin: bila je prva stavka komaj prebujajočega se proletariata v Novem mestu, stavko je organizacijsko pripravil in vodil takratni okrožni komite KPJ Novo mesto, v stavki so sodelovale samo ženske, zaposlene kot industrijske šivilje, in stavka se je končala s popolnim uspehom stavkajočih.

Novo mesto je štelu takrat nekaj več kot 4000 prebivalcev. V proizvodni dejavnosti je bilo zaposlenih okoli 400 delavcev. Najbolj sta bili razviti trgovina in obrt, precej je bilo upravnih uslužbencev (Novo mesto je bilo upravno središče Dolenjske), precejšnjemu številu delavcev je dajala kruh železnica, industrija pa je z Medicovim in s Povhovim obratom za proizvodnjo perila delala začetne korake. Prve industrijske delavce so v Novem mestu predstavljale šivilje, ki so bile najprej zaposlene v obratu Povh + Medic, pozneje, ko je leta 1930 Povh zgradil novo stavbo in se osamosvojil ter osnoval Tovarno perila Jožko Povh, pa v tem obratu in v obratu medic.

Iz redkih ohranjenih pisanih virov, iz časopisnih poročil

ter iz pričevanj še živečih delavk lahko razberemo naslednje neposredne vzroke za stavko: v letu 1934 so se mezde neprestano zniževale, delavkam niso bile izplačevane nadure, niso imele pravice do plačanega dopusta, delodajalec jim je od mezde odtrgoval stroške za zamenjavo potrošnih delov na šivalnih strojih (gonilni jermen in igle) ter stroške za podmazovanje in za popravila. Delavke so morale same skrbeti za čiščenje delovnih prostorov. Da bi si lažje predstavljali delovne razmere takratnih dni, naj dodamo: o plačilu stroškov prevoza na delo in z dela, o plačani malici, o delovni obleki in zaščitnih sredstvih pri delu ni bilo takrat niti govora.

V Povhovem obratu je bilo zaposlenih 46 delavcev. V večini so bile delavke, ki so prišle iz kmečkega okolja in prinesle s seboj noge oznake takratne zaostale miselnosti. Le počasi so se osveščale. Zaradi vztrajnega organiziranega delovanja okrožnega komiteja KP se je v tovarni izoblikovalo jedro, ki so ga sestavljale najbolj napredne delavke. Ob sporočilu, da bodo mezde ponovno znižane, je prekipelo in 20. septembra so delavke delodajalcu predložile listo sv-

ojih zahtev. Ko jih je zavrnil, je šivalnica, v kateri je delalo 26 šivilj, prenehala z delom. Štiri dni zatem je delodajalec zaradi vztrajanja delavk v stavki pristal na vse njihove zahteve in 25. septembra popoldne so se delavke vrnile na delo.

Stavka je imela velik odmev. Zmaga organiziranih delavk je med ostalim delavstvom v Novem mestu pripomogla k hitrejšemu uveljavljanju takratnih sindikatov in močno povečala ugled ilegalne KP. Zanimivo je, da so bile v času stavke in po njej sipmatije vsega Novega mesta, ki je bilo takrat močno malomeščansko, na strani delavk.

Ob visokem jubileju stavke tekstilnih delavk, ki predstavlja enega pomembnih mejnikov organiziranega revolucionarnega boja delavcev na Dolenjskem, smo lahko ponosni na ta dogodek in na razvoj, ki ga je Novo mesto doseglo v petih desetletjih po tem dogodku. Naša čestitka najvelja še živečim tovarišicam, delavkam, ki so sodelovale v tej stavki in delavcem in delavkam Novoteksa in tovarne perila Labod, naslednikoma dejavnosti obrata, v katerem je bil izrečen odločni NE izkoriščanju pred 50 leti.

6. KULTURNO SREČANJE GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE MARIBOR 1984

V Mariboru je od 17. do 21. septembra potekalo šesto kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije v organizaciji treh mariborskih gradbenih podjetij — Konstruktorja, Stavbarja in Hidromontaže. Razdelitev srečanja med tri organizacije je narekovalo pomanjkanje časa za pripravo in tudi obseg kulturnega ustvarjanja slovenskih gradbenikov, ki se je v petih letih izredno povečal. To je prav gotovo razveseljivo, dvignil pa se je tudi nivo kvalitete ustvarjenih del, tako da je Stavbar, ki je bil zadolžen za likovno in fotografsko dejavnost, glede na mnenje kustosa razstavnega salona Rotovž v Mariboru pripravil kar dve razstavi. Kvalitetnejša dela so bila razs-

tavljena v razstavnem salonu Rotovž, ostala pa v prostorih delovne organizacije Stavbar.

Rudi Robič in Tone Grandovec na literarnem večeru.

Pri literatih so bili vsi sodelujoči predstavljeni z enim delom v katalogu, ki je bil zelo

lično oblikovan, v glavnem pa so prevladovali pesmi. Literati so se predstavili sami ali s svojimi deli, ki so jih predstavili igralci — amaterji kulturnega društva Hidromontaže na literarnem večeru, žal moramo ugotoviti, da je bil prostor razstavnega salona Rotovž — premajhen za vse, ki so hoteli poslušati literarne stvaritve.

Organizator glasbeno-folklornega področja je bila delovna organizacija EM Hidromontaža, kjer so se predstavili pevski zbori, pihalni orkester, vokalno-instrumentalni in en instrumentalni ansambel ter folklorna skupina.

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

Posebnost letošnjega kulturnega srečanja je bilo sovpadanje 16. zveznega proizvodnega tekmovanja gradbenih delavcev Jugoslavije, ki je bilo tudi v Mariboru. Tako smo se s slavnostno akademijo, ki je bila obenem zaključek kulturnega srečanja,

slovenski gradbinci dostojno predstavili s svojo bogato kulturno ustvarjalnostjo najboljšim delavcem iz vse Jugoslavije, ki so prišli na zvezno proizvodno tekmovanje. Na akademiji je govoril dr. Marjan Rožič, predsednik zvezne konference SZDL.

Našo delovno organizacijo so zastopali likovnika Miško

Sibila in Toni Vovko, literata Tone Grandovec in Rudi Robič ter mešani pevski zbor, ki je na slavnostni akademiji požel veliki uspeh pri navzočih.

Poleg vseh teh prireditev, ki so se odvijale v Mariboru, je bila organizirana tudi okrogla miza na temo »Kultura v gradbeništvu«, kjer se je ugotovilo, da smo v preteklosti zanemarili kulturno izobraževanje. Delavcem, ki smo ga šele na delovnem mestu začeli

spoznavati s kulturo, preskočili pa dolgo izobraževalno pot od vrteca, šole do zaposlitve, se verjetno ne bo takoj navdušil za kulturo.

In iz vsega tega izhaja, da gradbenik potrebuje znanje in se zanima za kulturno ustvarjanje (kar je ponovno pokazalo letošnje srečanje), da bo treba zanimanje za kulturo v združenem delu nagovati in dograjevati v slehernem okolju.

Vključite se v delo sekcij

Kulturno društvo Pionir, oziroma mešani pevski zbor, ki predstavlja osrednjo in najštevilnejšo sekcijo, stopa v četrto leto svojega delovanja.

V društvu želimo okrepiti svoje vrste in zato vabimo vse, ki jim je kultura pri srcu: stopite med nas, soustvarjajte kulturo in se izrazite v naših sekcijah.

Mešani pevski zbor ima vaje ob ponedeljkih in četrtrkih v Glasbeni šoli Marjan Kozina, Jenkova 1.

Pevka, pevec, ljubitelj govornice besede, ustvarjalec besedil v rimi in prozi, ljubitelj čopiča, barve in fotografije, pridri v naše vrste, pridruži se nam, sodeluj in ustvarjaj z nami. Ne iščemo virtuozov, iščemo sodelavce z voljo in ustvarjalno vneto.

Preživite del svojega prostega časa v kulturnem društvu Pionir.

Oglasite se po telefonu 21-826, int. 372, K. Borsanovi.

Na kulturnem srečanju gradbenih delavcev je nastopila tudi folklorna skupina iz GOK Črnomelj.

Gorazd je postal Pionirjevec

Gorazd Gabrijel je stalni član mladinske atletske državne reprezentance, in sicer v disciplini 400 m z ovirami. Končal je srednjo gradbeno šolo v Novem mestu in septembra se je kot Pionirjev štipendist zaposlil v tozdu Projektivni biro.

Z atletiko se je začel ukvarjati pred štirimi leti. Najprej v osnovni šoli pod vodstvom Borisa Okleščena, potem mu je postal trener Janez Penca, večkratni državni prvak na 400 m z ovirami ter priznani novomeški atletski delavec. Gorazd je začel najprej na 300 m dolgi progi in bil predlani tretji. Lansko leto je bil na 300 m drugi v državi, prav tako tudi na 400 m z ovirami. Letos je treniral samo na progi z ovirami. Osvojil je naslov državnega prvaka med mladinci, na balkanskih atletskih igrah pa je bil drugi z rezultatom 54,24 sekunde, kar je njegov drugi najboljši rezultat. Najboljši čas — 53,68 sekunde je dosegel letos na troboju Italije, Španije in Jugoslavije v Pescari.

Gorazd trenira sedem- do osemkrat tedensko. Pozimi

malo več, poleti manj, ker se tekmovanja stalno vrstijo. Do sedaj ni imel težav zaradi šolskih obveznosti, skrbi pa ga, kako bo sedaj, ko je redno zaposlen. Vseeno upa, da bo v svojem novem okolju, med delavci Projektivnega biroja naletel na razumevanje tako glede treningov kot glede odsotnosti z dela zaradi pogostih nastopov na tekmovanjih. Teh pa ne bo tako malo, saj je stalni član državne reprezentance, zato mora trenirati tudi dvakrat dnevno. Naslednje leto bo že nastopil v članski konkurenci in njegova velika želja je, da bi prišel med prve tri in seveda uvrstitev v člansko državno reprezentanco. Konkurenca je zelo močna, vendar upajmo, da se bo Gorazdu ta želja lahko izpolnila, seveda ob podpori delavcev Projektivnega biroja in Pionirja sploh.

(gr.)

Gorazd Gabrijel

Anton Grandovec

Mešani pevski zbor Pionir

Izlet na Triglav

Planinska sekcija pri Sindikalnem športnem društvu Pionir je 25. in 26. avgusta pripravila pohod na najvišji vrh v Jugoslaviji, za katerega je vladal zelo velik interes, tako da se ga tisti, ki se niso pravi čas prijavitili, niso mogli udeležiti, saj je bilo število sedežev v avtobusu omejeno.

V soboto zgodaj zjutraj se je pred upravno stavbo v Bršljinu zbralo 53 udeležencev. Avtobus nas je pripeljal do Rudnega polja, od koder smo veselo zakorakali navkreber. Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, saj je kmalu začelo rostiti in potem še deževati. V oporo so nam bili kaveljci in korenine, ki so švigali mimo nas. Ti so namreč opravljali zadnjo preizkušnjo iz triatlona jeklenih, po veslanju na Bohinjskem jezeru in kolesarjenju do Pokljuke so morali teči še do Vodnikove kočice na Velem polju. No, tudi naša skupina je kmalu osvojila prvi cilj. K temu je pripomoglo tudi vreme, saj se zaradi dežja in mraza nismo dosti ustavljali. V koči smo se srečali z večjo skupino planincev iz Laboda, ki so se na Triglav odpravili malo pred nami.

Po kratkem počitku smo krenili naprej po dežju in skalah, pa spet po melišču, Dež je vedno bolj padal, pa še pihalo je, da je šlo skozi kosti. Vseeno smo pot prehodili prej, kot je predvideno za normalno planinsko hojo. Seveda so nekateri zaostali in prišli pač malo kasneje, vsi pa presrečni, da smo osvojili dom na Planiki, kjer smo nameravali prenočiti. Ker se je okoli tretje ure malo razvedilo, smo se odločili, da še ta dan osvojimo naš 2864 m visoki Triglav. Sprijeli smo se z jeklenimi vrvmi, klini, od dežja spolzkimi skalami, z vetrom in meglo, in po manj kot dveh urah smo že ustali na najvišji točki. Ob Aljaževem stolpu smo potem vse, ki so ta vrh osvojili prvič, po stari planinski navadi še lepo krstili po zadnji plati in potem smo se odpravili nazaj na Planiko, saj nas Triglav kljub vsej svoji visokosti ni obdaril z lepim razgledom.

Udeleženci izleta na Triglav na gasilski fotografiji ob Koči pri sedmerih jezerih.

V domu so se nekateri kmalu odpravili spat, vsaj poskušali so, saj si lahko mislite, kako je mogoče, da 53 utrujenih planincev (med njimi je bilo veliko takih, ki so bili prvič v hrbih) spi na 25 pogradih, ki smo jih imeli na voljo v »depanđansi« planinskega doma. Drugi z malo več kondicije pa smo zasedli mize v koči in kot pravi Dolenjci lepo zapeli, dokler tudi nas ni premagala utrujenost in smo odšli pod težke in prašne odeje in se do jutra borili, da bi vsaj malo zaspali in se odpočili za nove napore.

Jutro nas je zopet pričakalo z dežjem, potem pa so padavine prenehale in že smo se odpravili do Tržaške kočice na Doliču, odkoder je ena skupina odšla prek vrha Kanjavca, druga pa čez Hribarice v dolino Sedmerih jezer, kjer smo imeli daljši postanek. Takrat nas je pozdravilo tudi sonce, ki je Triglavski narodni park pokazalo v najlepši luči, še posebej za tiste, ki so bili tu prvič. Kljub vsem bolečinam v nogah in ramenih od težkih nahrbtnikov smo lahko uživali lepote narave, ki pač niso dostopne vsakomur, do njih je namreč treba priti v potu svojega telesa.

Od kočice pri Sedmerih jezerih smo se odpravili mimo poslednjega Črnega jezera čez Komarčo, ki nas je vse skupaj s svojo strmino in prepadi pošteno zdelala, mimo slapa Savice do Bohinja, kjer nas je že čakal avtobus. Vsi utrujeni, ožuljeni in preznojeni, vendar srečni, da je vse to za nami, smo se odpeljali do Pionirjevega doma v Ukancu, pozdravili oskrbnico — Lavrencijo Flak

— potem pa odhiteli domov, kajti že naslednji dan smo morali na delovna mesta.

Izlet je vsekakor uspel, čeprav bi se ob njem lahko marsikdo malce zamislil. Tu mislim predvsem na vodnike, ki niso bili kos svoji odgovorni nalogi, slabo izbrani poti čez Komarčo v dolino, in tudi nekateri posamezniki, ki so pač precenili svoje sposobnosti. Lahko smo torej zadovoljni, da se je vse skupaj dobro končalo, hkrati pa mora biti to zadnji izlet, ki bo tako slabo in neodgovorno pripravljen. Mar res mora priti do najhujšega, da se bomo podobnih akcij lotevali bolj odgovorno?

Irena ni samo smučarka

Dvainsvajset mladih likovnikov iz raznih krajev Slovenije je od 16. do 26. avgusta v Novem mestu ustvarjalo svoja prva »študijska« dela pod vodstvom akademskega slikarja Lojzeta Zavolovška. To je bila že enajsta generacija likovnih ustvarjalcev, ki se udeležujejo začetne izobraževalne kolonije. Ta je sedaj že četrto leto v Novem mestu, kar je prav gotovo zasluga pionirjevca Tonija Vovkota, ki je predsednik Združenja likov-

nih skupin Slovenije. Interes za začetno likovno kolonijo je iz leta v leto večji, saj si mnogi želijo izpolniti svoje znanje. Letos so se slikarji v desetih dneh ukvarjali predvsem z akvarelom, informativno pa so se seznanili tudi z ostalimi slikarskimi tehnikami, poleg tega pa so si ogledali tudi Kostanjevico, Pleterje ter film ljudje ob Krki.

Med dvainsvajsetimi udeleženci slikarske kolonije je bila letos tudi Irena Pugelj, administratorica iz tozda TKI, ki je bila nad to obliko izobraževanja zelo navdušena. Naredila je 10 akvarelov in o njenem delu se je pohvalno izrazil tudi njen mentor Lojze Zavolovšek, ki je dejal:

»Irena je prišla kot prava začetnica, saj ni imela v tehniški akvarela še nobenih izkušenj. Vendar je potem vsak dan bolj napredovala in pokazala, da zelo hitro dojema, dobro pazuje in ima kritičen odnos do dela, poleg tega pa je zelo vestna in pridna. V živi vodni tehniki, kot često imenujemo akvarel, je dokazala, da je sposobna dojemati likovni tekst in se prilagajati tej specifični slikarski tehniki. Irena motiv podoživlja in to se vidi v njenih barvah, ki so prosojne, vidna je bilina in struktura papirja. Je med boljšimi začetnicami, zelo iznajdljiva in povrh še samokritična. Tehnika akvarela zahteva hitro in bistro opazovanje ter mehko dušo, liričnost, ki je njej ne manjka. Z veliko dela in vztrajnosti se bo lahko razvila v pravo slikarko, ki bo s svojo likovno govorico imela še marsikaj povedati.«

(gr.)

Pohod na Komno

Pohodi planincev so združeni gradbeni podjetji GIPOSS so iz prve skupne sozdovske akcije, ki ni bila vezana na poslovno aktivnost, postali tradicija, ki jo vsako leto ponavljamo. Začelo se je s pobudo planincev Gradbinca iz Kranja, ki so leta 1980 pripravili prvi pohod na Veliko Poljano. Naslednje leto je Slovenija ceste-Tehnika pripravila srečanje na Veliki planini, Ingrad iz Celja nas je popeljal na Raduho, preteklo leto pa Stavbar iz Maribora na mariborsko Pohorje.

Letos so tradicionalni, že peti po vrsti, pohod planincev GIPOSS vzorci pripravili delavci montažnega podjetja Instalacija iz Ljubljane. Udeležilo se ga je več kot tristo udeležencev, kar je največje število pohodnikov do sedaj. Ti so se zbrali na Planini, na

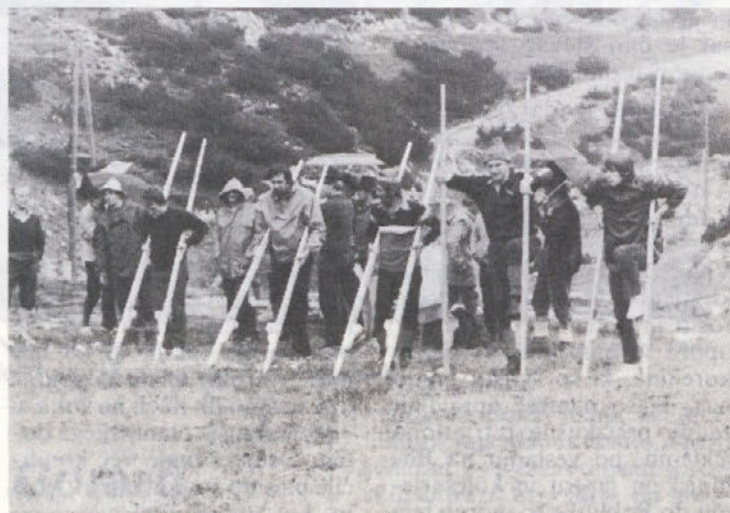
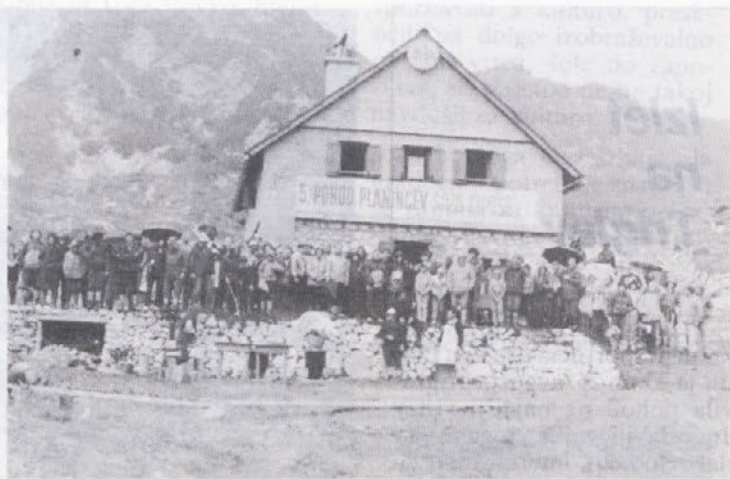
kraju, kjer ima planinsko društvo Instalacija v neposredni bližini kočje pod Bogatinom svoj planinski dom, zgrajen s prostovoljnim delom leta 1983. Tu je bil pripravljen pester program, ki ga je malo zmotilo le deževno vreme.

Iz Pionirja se je pohoda udeležilo več kot trideset planincev, ki so prispeli z dvema manjšima avtobusoma. Seveda se je naše zastopstvo častno borilo tudi v zabavnih igrah, kjer ni manjkalo hodulj, valjarjev in celo kamenja. Najbolje se je odrezala Irena Gostiša, ki je bila v metu valjarja v daljino takoj za prvo in osvojila srebrno »holc« medaljo.

Naša ekipa je potem »prespala« noč v koči pod Bogatinom, saj je bilo planirano, da se naslednji dan povzpne še na enega dvatisočaka — Bogatin.

Žal je vreme pokvarilo načrte, tako da smo morali v dolino in od tam lepo domov. Ob koncu je treba pohvaliti dobro organizacijo planincev iz MP Instalacija in njihovo gostoljubnost, saj so v pomanjkanju prenočitvenih kapacitet nudili prostor nekaterim našim zastopnicam.

(gr.)

Preventivni odmor v Vrsarju

Aktiven oddih je bolj koristen kot pasiven, je že pred več desetletji ugotovil ruski znanstvenik Seženov. Danes pa se vse bolj večja število izostankov z dela zaradi bolezni, narašča pa tudi zgodnja invalidnost delavcev. Vse to predstavlja zelo velik in resen problem za naše združeno delo. Prav gotovo pa leži eden glavnih krivcev za te pojave v tako imenovanih »bolezni civilizacije«, ki v sodobnih pogojih za življenje in delo močno znižujejo stopnjo zdravja in delovnih sposobnosti.

Profesionalna delovna sposobnost je namreč skladnost določenih funkcionalnih sposobnosti organizma in stopnje zdravja v celoti. Ta skladnost pa je v današnji družbi porušena. Kot protiutež temu neskladju se skušamo zoperstaviti z organiziranjem zdravstveno preventivnih programiranih aktivnih oddihov, ki so se izkazali kot zelo primerno sredstvo za preprečevanje in zmanjševanje zdravstvenih težav.

Področju zdravstvene preventive posvečamo nemalo pozornost tudi v naši delovni organizaciji. Tako smo letos že četrtrič po vrsti organizirali desetdnevni oddih naših delavcev v Vrsarju. Delavce za ta brezplačen aktivni oddih so izbrale osnovne organizacije sindikata v temeljnih organizacijah in delovnih skupnos-

Udeleženci desetdnevnega preventivnega odmora v Vrsarju.

tih. Kot kriterij za izbor je služila težavnost oziroma monotonost dela, delo na delovnih mestih s povečano stopnjo nevarnosti ter težki pogoji za delo. Žal moramo ugotoviti, da niso v vseh sindikalnih organizacijah povsem dojel bistva preventivnih oddimov, zbrali so invalide ali pa tiste, ki so tik pred upokojitvijo in jim ti odmori ne bodo več dosti pomagali, (ne njim ne delovni organizaciji). Morda bi za naprej kazalo bolje premisliti, preden kakega delavca pošljemo na takšen oddih, pa čeprav kot nagrado za njegovo dolgoletno delo v Pionirju.

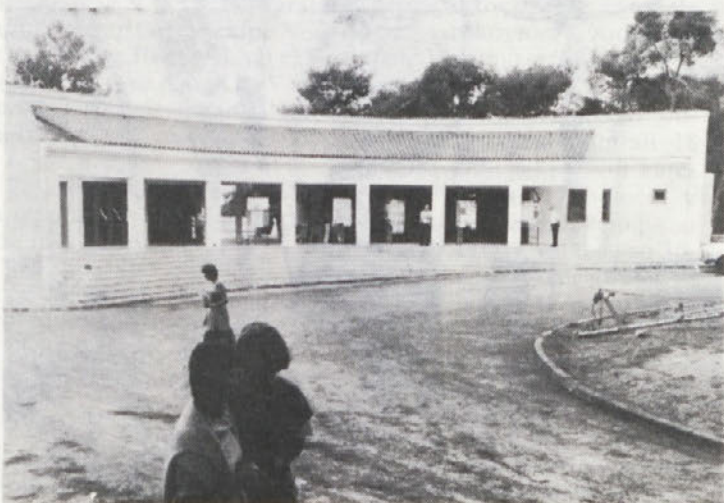
30 udeležencev letošnjega preventivnega oddiha je bilo kot vedno do sedaj nastanjenih v počitniškem domu Pionir—Krka, ki je res lepo urejen in tudi postrežba v njem je na visokem nivoju. Program ak-

tivnega oddiha je bil zelo natrpan, tako da dejansko sploh niso imeli prostega časa. Stalno so bili namreč zaposleni s kako aktivnostjo, pa naj je bilo to plavanje, veslanje, streljanje, kegljanje, balinanje ali šah itd.

Med udeleženci je bilo tudi nekaj žensk, ki so se enakovredno vključile v borbo z moškimi. V vsaki panogi so na koncu izvedli tudi tekmovanje in razglasili zmagovalce. Pripravili so tudi izlet v Limski kanal s čolnom, nekatere planirane stvari pa so zaradi slabega vremena odpadle.

Udeleženci preventivne rekreacije so sami poskrbeli za zabavo, manjkalo ni niti harmonike in skupnega petja ob večerih. Ob takšnem tempu je marsikdo pozabil na osebne težave, ki ga pestijo. Pri večini udeležencev se je izboljšalo tudi njihovo zdravstveno stanje,

kar priča, da so ti odmori več kot koristni in bo treba z njimi nadaljevati tudi v prihodnje. Morda bi lahko razmišljali tudi o drugi, spomladanski izmeni, saj bo število delavcev, ki si bodo takšen oddih lahko privoščili iz lastnega žepa, vsak dan manjše. Seveda ob tem ne smemo pozabiti na vodjo te izmene, to je bil organizator športne rekreacije, Davor Rangus, ki je neumorno skrbel, da je vse potekalo v najboljšem redu. Tudi njemu gre zasluga, da je tudi ta izmena udeležencev preventivne rekreacije zadovoljna odšla domov.

Recepcija in potrošniški center v Vrsarju.

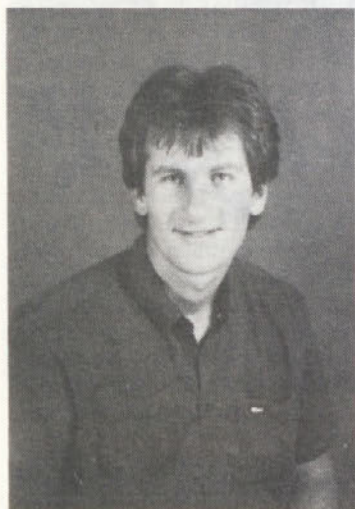

Počitniški dom Pionir — Krka v Vrsarju.

DAVOR RANGUS, vodja preventivnega odmora

»Letos smo pri Pionirju že četrty organizirali desetdnevni preventivni odmor za naše delavce. Opažam, da interes za

to obliko preventivne rekreacije iz leta v leto narašča, vendar se nekateri delavci v posameznih tozdih, ki se ukvarjajo

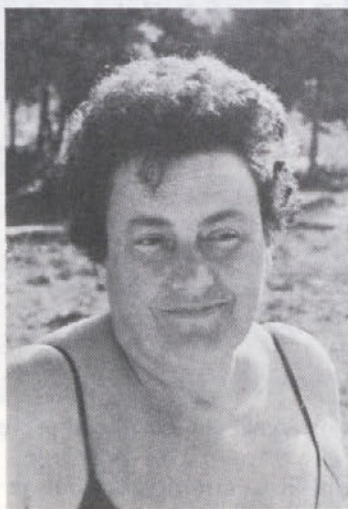
s to dejavnostjo, še premalo angažirajo, saj nimajo izdelanih niti seznamov delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za udeležbo na teh brezplačnih oddihih, iz katerih bi potem izbrali tiste, ki so te preventivne najbolj potrebni in si to tudi najbolj zaslužijo. Tudi pogoje — težko, monotono in zdravju škodljivo delo ter vestnost pri delu — ne upoštevajo povsod enako. Dogaja se namreč, da se preventivnega odmora udeležujejo deavci, ki so potrebni zdravniške pomoči, torej zdravljenja v zdraviliščih, ki jih v naši delovni organizaciji prav tako organizirano, ne pa preventive.

Sicer pa moram povedati, da so bili delavci, ki so se udeležili tega odmora, zelo zadovoljni, kljub temu da smo šli prek pripravljenega programa in izvajali samo tiste aktivnosti, ki so bile vsem dostopne in niso zahtevale večjih obremenitev. Velik poudarek je bil dan tudi družabnemu življenju in s tem seveda dobremu počutju. Udeležence sem skušal navdušiti, da bi se tudi v bodoče aktivno vključevali v vse oblike športne rekreacije, ki jo pripravljamo za naše de-

lavce, in da bi za to obliko preventivne rekreacije skušali navdušiti tudi sodelavce v svojih delovnih okoljih.«

MARIJA KOS

»Lani se je preventivnega odmora udeležil moj mož in je bil zelo navdušen. Letos se je upokojil, tako da je šel spet z mano. Tako sem se tudi sama

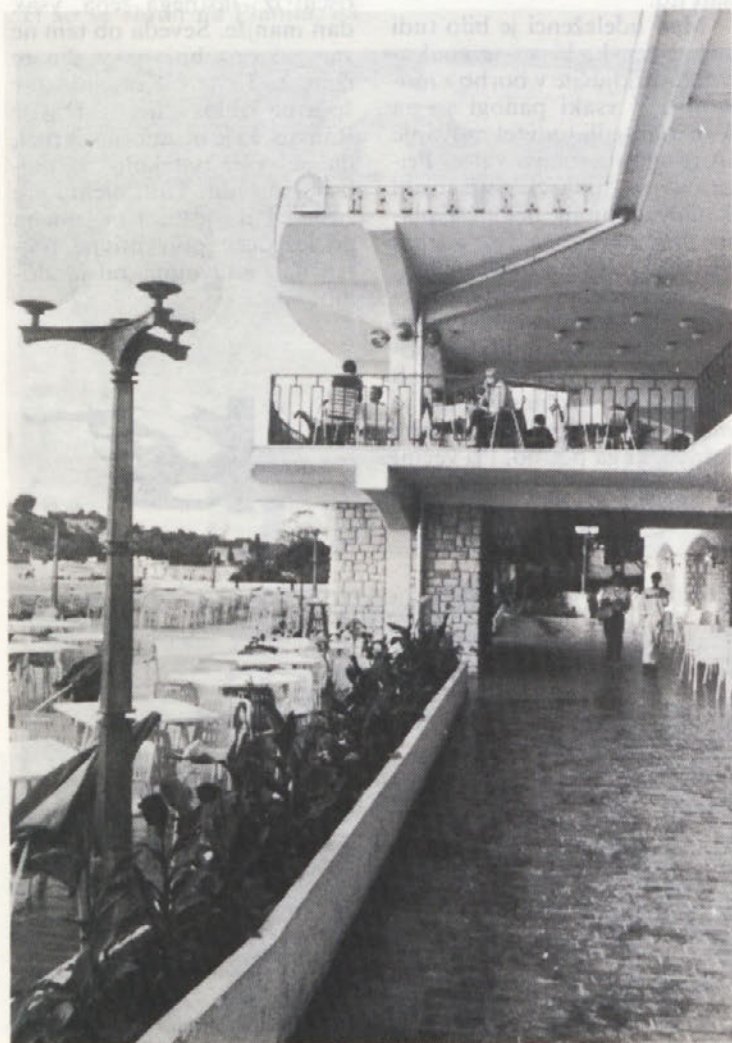

prepričala, da so ti aktivni odmori za nas, ki opravljamo vsak dan enolično delo, res koristni. Všeč mi je bilo sku-

pinsko delo, saj smo bili stalno zaposleni z aktivnostmi. Tu sem se prvič spoprijela z različnimi športi, kot so veslanje, balinanje, kegljanje itd., v katerih se drugače verjetno ne bi nikoli poizkusila. In sploh mi ni žal, saj je bilo zelo zanimivo in veselo. To brezplačno bivanje v Vrsarju jemljem kot nagrado za svoje 27-letno delo v Pionirju, in če bi še imela možnost udeležbe na takšni obliki preventive, bi rade volje šla, saj drugače nimam možnosti in časa za takšen aktiven dopust.«

ANTON KEŽMAN

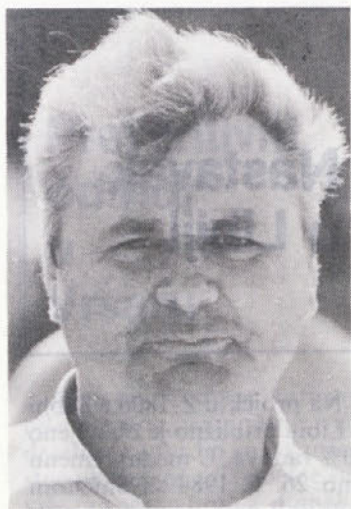
»Za preventivni odmor me je izbrala osnovna organizacija sindikata Gradbenega sektorja Krško. Tu v Vrsarju smo bili vseh deset dni zelo zaposleni z različnimi oblikami rekreacije, od katerih mi je bilo najbolj všeč veslanje. Zame je bilo teh aktivnosti morda kar malce preveč, saj sem doma tudi v popoldanskem času precej aktiven, čeprav ne na športnem področju, zato bi potreboval malo več počitka. Sicer pa je bilo kar veselo, saj smo imeli s sabo tudi harmonikarja. Vreme nam

Novo zgrajena restavracija hotela Anita v Vrsarju.

Aktiven oddih na igrišču mini golfa.

Vukšinič Dušan 51, Rodič Vinko 49, Miklavčič Miro 51, Hren Bogdan 66, Hrovat Štefan 72, Fink Alojz 75, Rakuša Zdravko 62, Rován Ivan 75, Ban Jože 47 in Štepec Slavko 67.

Ekipa Pionirja je tako že drugič osvojila prehodni pokal tega tekmovanja, vse udeležene ekipe pa so prejele spominske diplome.

IVAN ROVAN

Poročilo o delu odbojkarjev

Odbojarski klub Pionir, katerega pokrovitelj je naša delovna organizacija, je v tekmovalni sezoni 1983/84 dosegel zelo dobre rezultate, zato je prav, da v našem glasilu predstavimo njihovo delo in uspehe v pretekli sezoni.

Prvo ekipo Pionirja je sestavljajo 15 registriranih igralcev, ki so, vključno s tekmani, opravili 173 treningov. Poleg tega so imeli tudi osemndnevne letne in zimske priprave za pridobivanje telesne pripravljenosti. Vse to in še relativno visoka udeležba na treningih je razlog za enega izmed največjih uspehov v zgodovini novomeške odbojke. To je uvrstitev v drugo zvezno ligo. S tem je zaključen štiriletni cikel in izpolnjen srednjeročni plan odbojarskega kluba. Treba pa jh povedati, da uvrstitev v drugo zvezno ligo ni samo rezultat zadnje tekmovalne sezone, temveč plod štiriletnega kontinuiranega dela pod strokovnim vodstvom prof. Vladimira Jankoviča iz Zagreba.

V pretekli sezoni so odbojkarji Pionirja odigrali 18 prvenstvenih tekem, od katerih so jih kar 17 odločili v svojo korist, vseh tekem pa so odigrali kar 49, od tega so 36-krat zmagali. Poleg osvojitve naslova republiškega prvaka, ki so ga dobili v finalni tekmi pred nabito polno dvorano v Kanalu, kjer so gladko zmagali proti Salonitu, ter osvojitve drugega mesta na kvalifikacijah za vstop v drugo zvezno ligo (uvrstitev med 36 najboljših ekip v državi), so osv-

ojili še prvo mesto na turnirju Medo v Kočevju, drugo mesto na turnirju v počasitev občinskega praznika Slovenske Bistrice, tretje mesto na zimskem prvenstvu SRS in se uvrstili v polfinale pokalnega tekmovanja na področju SRS.

Za prvo ekipo so v tej sezoni nastopili: Bojan Vernig, Alojz Babnik, Tone Graberski, Gorazd Košmina, Bojan Brulec, Bojan Črnač, Tone Škrbe, Aleš Smrke, Andrej Prah, Vlatko Petkovič, Oskar Savarin, Andrej Berger, Aleš Goleš, Zmago Novak, in Aleš Flo-

rjanc. Za vse dosežke imata veliko zaslug tudi trenerja Vladimir Jankovič in Bojan Vernig.

V poročilu se odbojkarji še posebej zahvaljujejo naši delovni organizaciji, ki jim vse-skozi pomaga, za izkazano pomoč ter želijo, da jim v okviru danih možnosti nudimo podporo tudi v prihodnje. Z nastopi v zveznem rangu tekmovanje jo bodo še kako potrebovali in upajmo, da nas bodo tudi v tej hudi konkurenci razveseljevali z uspehi in kvalitetno odbojko.

(gr)

Pionir zmagovalec memoriala

Kegljaška sekcija je po programu dela organizirala prvenstvo kegljaške sekcije pri SSD Pionir Novo mesto za člane v disciplini 2 x 200 lučajev. Na osnovi prvenstva 2 x 100 lučajev si je po pravilih za tekmovanje pridobilo pravico nastopa 12 prvouvrščenih tekmovalcev.

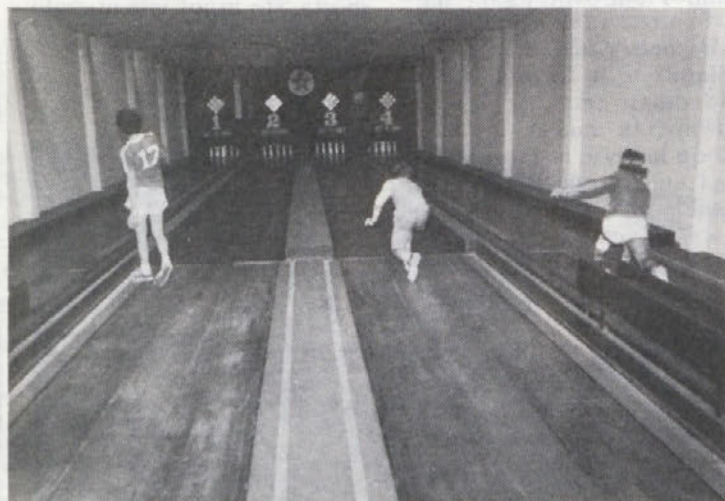
Tekmovanje je bilo izvedeno s po enim nastopom na kegljišču hotela Srečič v Krškem in na kegljišču Loka v Novem mestu. Nastopili so vsi tekmovalci, ki so si to pravico pridobili skozi kvalifikacije in dosegli naslednje rezultate in uvrstitve:

1. Žnideršič Franc, tozd TKI 885 + 829 = 1714 kegljev
2. Fink Alojz, tozd MKI 835 + 866 = 1701 kegljev
3. Ilič Đorđe, tozd Krško 783 + 830 = 1613 kegljev
4. Štepec Slavko, IB 822 + 774 = 1596 kegljev
5. Vukšinič Dušan, tozd MKI 797 + 792 = 1589 kegljev
6. Hrovat Štefan, tozd Novo mesto 812 + 760 = 1580 kegljev
7. Rován Ivan, tozd TKI 781 + 799 = 1580 kegljev
8. Rodič Vinko, SSD 765 + 789 = 1554 kegljev
10. Rakuša Zdravko, tozd TKI 752 + 773 = 1525 kegljev
11. Repec Ivan, tozd Krško 681 + 734 = 1415 kegljev
12. Miklavčič Miro, tozd TKI 739 + 0 = 739 kegljev

Po zanimivih bojih, posebno med prvo in drugouvrščenima tekmovalcema, je zaslužno in po pričakovanju zmagal Žnideršič Franc, ki je znal dobro izkoristiti prednost domačega kegljišča v Krškem, kar pa ne zmanjšuje vrednost njegovega dosežka. Prijetno je presenetil tudi Fink Alojz z dobrima nastopoma, pa Đorđe Ilič, ki je ugnal vse ostale favorizirane tekmovalce.

Trije prvo uvrščeni tekmovalci so prejeli pokale v trajno last. ČESTITAMO!

IVAN ROVAN

Prvenstvo Pionirja za posameznike je končano, posnetek je iz prvega nastopa v Krškem.

je malo zagodlo, hrana nje bila odlična, osebje pa zelo prijazno. Meni je bilo sicer dolgčas, ker sem bil brez žene, na katero sem zelo navezan. Motil me je tudi odnos domačinov, ki nas hočejo na vsakem koraku kar najbolj izkoristiti, pa tudi čas od kosila do večerje se mi je zdel precej dolg, tako da sem bil do večerje že pošteno lačen.«

Žnideršič iz tozda TKI — prvak

Kegljaški klub Železničar Novo mesto je letos organiziral 3. memorialni turnir v spomin na svojega dolgoletnega člana, aktivnega kegljača in funkcionarja Dominika Bratoža.

Na kegljišču Loka v Novem mestu so se v borbenih igrar pomerile najstarejše ekipe Novega mesta z 10-članskimi ekipami: KK Luknja, KK Vseh devet, KK Železničar in KK Pionir.

Po lepi in zanimivi borbi so ekipe dosegle naslednje rezultate in uvrstitve:

1. KK Pionir 612 kegljev,
2. KK Vseh devet 501
3. KK Luknja 498
4. KK Železničar 480

Za našo ekipo so prepričljivo zmago z odločnim rezultatom dosegli naslednji tekmovalci:

Pionirovi tesari najbolji u državi

U Mariboru je 22. rujna (septembra) bilo šesnaesto proizvodno takmičenje građevinskih radnika Jugoslavije, kojeg je pripremio mariborski oour ljubljanskog Gradisa. Na njemu se sakupilo oko četiri stotine građevinara, pobjedničkih ekipa republičkih i pokrajinskih proizvodnih susreta.

Na svečanoj akademiji u predvečerje takmičenja, na kojoj je nastupio i mješoviti pjevački zbor iz Pionira, govorio je dr. Marjan Rožič, predsjednik saveznog vijeća SSRN. U svom je govoru izrazio potrebu za organiziranijim djelovanjem građevinarstva, jer će samo tako biti postignuta bolja kakvoća privredivanja u toj grani, gdje je trenutno čak 200 tisuća radnika previše.

Na dan takmičenja stalno je padala kiša, ali je na gradilištu novog skladišta Tvornice automobila i motora bilo dosta gledaoca koji su mogli vidjeti visoki nivo znanja i sposobnosti građevinara. Ekipu Slovenije zastupali su i Pionirovi tesari: Jože Pepel, Anton Grubar i Karel Kojič, koji su pod vodstvom Franca Malenška u jakoj konkurenciji pokazali najviše i bili najbrži te zasluženo osvojili prvo mjesto u svojoj grani.

Inače takmičenje se odvijalo u deset proizvodnih disciplina. Osim Pionirovih tesara naj-

bolji u svojoj grani postali su još slovenski zidari, vodovodni monter i električari. Ekipa Slovenije bila je u ukupnom plasmanu druga ispred Srbije, a prvo je mjesto osvojila ekipa građevinara iz Hrvatske.

(gr)

Štednja s materialom i opremom

Zbog sve težih uvjeta za stjecanje novih radova i uz stalni porast cijena svih vrsta materijala i opreme te uz konstataciju komisija za ONO i DS da postupanje s materijalima i opremom još nije na zadovoljavajućem nivou, obvezno treba povesti široku akciju štednje, naručio je u dopisu vođama svih gradilišta, poslovođama, skladištarima i brigadirima direktor ooura građevinski sektor Novo mesto, Miha Jalovec.

U prvih šest mjeseci ove godine oour Novo mesto potrošio je materijala u ukupnoj vrijednosti 449.776.000 dinara, što predstavlja 68% direktnih troškova građevinskih radova. Uz pretpostavku da bi s pažljivijim postupanjem s materijalima i opremom uštedjeli samo pet posto, to bi u jednom polugodištu značilo 22.488.800 dinara troškova manje, odnosno rezultat poslovanja bi za toliko bio bolji. Tomu bi trebalo dodati i uštede u gospodarnom iskorištavanju opreme, mehanizacije i transporta, što bi još više utjecalo

na postignuti rezultat. Možemo zaključiti da je uspjeh gradilišta, jedinice i ooura u najvećoj mjeri ovisan upravo od svih vrsta materijalnih troškova, zato se svi radnici moraju brinuti da s materijalima i opremom postupaju što racionalnije i tako ostvare dodatne uštede.

Sve to će u oouru građevinski sektor Novo mesto postići sa slijedećim mjerama:

— Materijal treba naručiti prevodobno, tako da je moguće provjeriti zalihe u treba potražiti konkurentnog dobavljača.

— Nabavljene materijale treba odmah preuzeti po količini i kakvoći.

— Na vrijeme treba pripremiti odgovarajuće deponije i prostorije za uskladištavanje materijala te ih zaštititi i pobrinuti se za pravilan istovar.

— Potrebno je pobrinuti za pravilan transport materijala po gradilištu, kako ne bi bilo prevelikog kala (proizvodi od opeke, malter, cijevi, betoni, željezo itd.) kako kod transporta kao i kod ugradnje.

— Prilikom naručivanja armatura prije naručivanja obvezno treba pregledati armaturne nacrti kako ne bi bilo viškova nakon završetka radova.

— Svo oruđe i opremu potrebno je očistiti svakoga radnog dana i uskladištiti ih.

— Potrebno je poboljšati iskorištenost transportnih sredstava i mehanizacije te popraviti odnos pogonskih sati i zastoja u korist pogonskog rada.

— Treba ostvariti mnogo više ušteda kod materijala za tesarske radove. Potrebno je obavljati čišćenje i sortiranje drveta nakon skidanja oplata, jer će s time bitno smanjiti potreba i rezanje novog drveta te vezanih sredstava.

(gr)

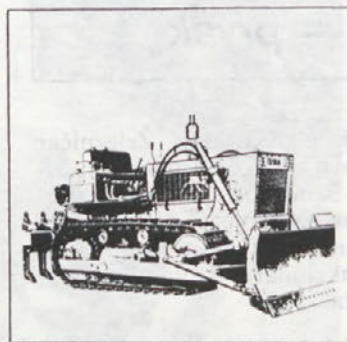
Nastavak u Libiji

Na projektu Z-1800 u Sebhi u Libiji približno je obavljeno 70% radova. U međuvremenu smo 26. 6. 1984 sa Smelton potpisali novi ugovor za projekt S-1950 za radove u vrijednosti 12.150.000 dolara. Sada pripremamo sve potrebno kako bi odmah mogli početi s radovima, kada investitor bude ispunio uvjete. Nadamo se da će to biti uskoro.

Kao i na projektu Z-180 i na projektu S-1950 radove će obavljati OOUR Ljubljana i OOUR MKI kao osnovni nositelji tih radova, a još će sudjelovati OOUR Metlika i OOUR Keramika. Za uspješnu realizaciju ugovora u Sebhi moramo se zalagati svi koji smo na bilo koji način u to uključeni.

Radnicima u Libiji želimo mnogo uspjeha u prijatan boravak.

NIKO JAKLIČ

Novo zgrajene počitniške zmožljivosti v naselju počitniške skupnosti Krško v Nerezinah na Lošinjju.

Preventivni odmor u Vrsaru

Aktivni je odmor korisniji od pasivnog, već je prije više desetljeća utvrdio ruski znanstvenik Seženov. Danas se sve više povećava broj izostanaka sa rada zbog bolesti, a raste i rani invaliditet radnika. Sve to predstavlja veliki i ozbiljan problem za naš udruženi rad. Sigurno je da jedan od glavnih krivaca za te pojave leži u tako zvanim »bolestima civilizacije«, koje u suvremenim uvjetima života i rada jako smanjuju stepen zdravlja i radnih sposobnosti.

Profesionalna radna sposobnost naime je sklad određenih funkcionalnih sposobnosti organizma i stepena zdravlja u cjelini. Taj je sklad u današnjem društvu porušen. Kao protuutegu tom neskladu pokušavamo se suprotstaviti s organiziranjem zdravstveno preventivnih programiranih aktivnih odmora koji su se pokazali kao jako dobro sredstvo za sprječavanje i smanjivanje zdravstvenih teškoća.

Tom području zdravstvene preventive i u našoj radnoj organizaciji posvećujemo veliku pažnju. Tako smo ove godine već četvrti put zaredom organizirali desetodnevni od-

mor naših radnika u Vrsaru. Radnike za taj besplatni aktivni odmor izabrale su osnovne organizacije sindikata u osnovnim organizacijama i radnim zajednicama. Kao kriterij za izbor služila je težina odnosno monotonost posla, rad na radnim mjestima s povećanim stepenom opasnosti te teški uvjeti rada. Na žalost moramo utvrditi da u svim sindikalnim organizacijama nisu sasvim shvatili bit preventivnih odmora i izabrali su invalide ili one koji se nalaze tik pred mirovinom i kojima ti odmori neće dosta pomoći (ni njima, ni radnoj organizaciji). Možda bi ubuduće trebalo bolje razmisliti prije nego što nekog radnika pošaljemo na takav odmor, pa čak ako je to i nagrada za njegov dugogodišnji rad u Pioniru.

30 učesnika ovogodišnjeg preventivnog odmora bilo je, kao i uvijek do sada smješteno u odmaralištu Pionir-Krka, koji je zbilja lijepo uređen, a i posluga u njemu je na nivou. Program aktivnog odmora bio je jako natrpan, tako da zapravo nisu ni imali slobodnog vremena. Stalno su bili zaposleni s nekom aktivnošću, bilo plivanjem, veslanjem, gađanjem, kuglanjem, balinanjem, igranjem šaha ili nečim drugim. Među učesnicima bilo je i nekoliko žena koje su se ravnopravno uključile u borbu s muškarcima. U svakoj sportskoj grani na kraju su imali i takmičenje i objavili pobjednike. Pripremili smo i izlet u Limski kanal sa čamcem, a neka planirane stvari otpale su zbog slabog vremena.

Učesnici preventivne rekreacije sami su se pobrinuli za zabavu, nije nedostajala ni harmonika ni zajednička pjesma u večeri. Uz takav tempo

zaboravili su na osobne teškoće koje ih pritiskaju. Kod većine učesnika poboljšalo se i njihovo zdravstveno stanje, što dokazuje da tu ti odmori više nego korisni, pa će s njima trebati nastaviti i ubuduće. Možda bi mogli razmišljati i o drugoj — proljetnoj smjeni, jer će broj radnika koji će takav odmor moći sebi priuštiti iz vlastitog džepa, iz dana u dan biti sve manji. Naravno ne smijemo zaboraviti ni vođu te smjene, to je bio organizator sportske rekreacije, Davor Rangus koji se neumorno brinuo da se sve odvijalo u najboljem redu. I njemu pripada zasluga da je i ova smjena učesnika preventivne rekreacije zadovoljna otišla kući.

DAVOR RANGUS — VOĐA ODMORA

»Ove smo godine u Pioniru već četvrti put organizirali preventivni odmor za naše radnike. Opažam da zanimanje za taj oblik preventivne rekreacije iz godine u godinu raste, ali se neki radnici u pojedinim ourima, koji se bave s tom djelatnošću, još premalo zauzimaju, pa nemaju niti napravljene spiskove radnika koji ispunjavaju uvjete za učešće u tim besplatnim odmoeima, iz kojih bi onda mogli izabrati one kojima je ta preventiva najviše potrebna i to i najviše zaslužuju. Ni uvjete teškog, montonog i po zdravlje štetnog posla te savjesnost u radu, svugdje ne uzimaju jednako u obzir. Događa se da na preventivnom odmoru učestvuju radnici kojima treba liječnička pomoć, dakle liječenje u liječilištima, koje u našoj radnoj organizaciji isto tako organiziramo, a ne preventiva.

Inače moram reći da su radnici koji su učestvovali na tom odmoru bili jako zadovoljni,

usprkos tome što smo išli preko pripremljenog programa i izvodili smo one aktivnosti koje su svima dostupne i nisu zahtijevale veća opterećenja. Veliki naglasak bio je dat i društvenom životu, a zbog toga su se svi dobro osjećali. Učesnike sam pokušao oduševiti da bi se ubuduće aktivno uključili u sve oblike sportske rekreacije koju pripremamo za naše radnike i da bi za taj oblik preventivne rekreacije pokušali zainteresirati i radnike u svojim sredinama.«

ANTON KEŽMAN

»Za preventivni odmor izabrala me je osnovna organizacija sindikata Građevinskog sektora Krško. Ovdje u Vrsaru bili smo jako zaposleni svih deset dana s različitim oblicima rekreacije, od kojih mi se najviše sviđjalo veslanje. Meni je tih aktivnosti bilo možda malo previše, jer sam i kod kuće u poslijepodnevu prilično aktivan, iako ne na sportskom području, zato bi mi trebalo malo više odmora. Inače je bilo prilično veselo, jer smo sa sobom imali i harmonikaša. Vrijeme nam malo nije bilo naklonjeno, hrana je bila odlična, a osoblje jako prijazno. Meni je doduše bilo dosadno jer sam bio bez žene, na koju sam jako vezan. Smetao mi je i odnos domaćina koji nas na svakom koraku hoće iskoristiti što se više da, a i vrijeme od ručka do večere činilo mi se jako dugo, tako da sam do večere bio pošteno gladan.«

MARIJA KOS

»Prošle je godine moj muž učestvovao na preventivnom odmoru i bio je jako oduševljen. Ove je godine otišao u mirovinu, tako da je opet išao samnom. Tako sam se i sama uvjerila da su ti aktivni odmori za nas, koji svakodnevno obavljamo jednoličan posao, jako korisni. Sviđao mi se skupinski rad, jer smo stalno bili zaposleni nekim aktivnostima. Tu sam se prvi put upozнала s raznim sportovima, kao što su veslanje, boćanje, kuglanje itd., u kojima se vjerojatno nikada ne bih okušala. I općenito nije mi je žao jer je bilo jako zanimljivo i veselo. Taj besplatni boravak u Vrsaru uzimam kao nagradu za svoj 27 godišnji rad u Pioniru, i kada bi opet imala mogućnost učešća u takvom obliku preventive išla bih drage volje, jer inače nemam mogućnosti ni vremena za takav aktivan odmor.«

DODATAK ZA POSEBNE UVJETE

Radnicima na projektu Z-1800 i S-1950 od 1. rujna (septembra) isplaćuje se dodatak za posebne uvjete rada u visini 0,115 libijskih dinara po efektivnom radnom satu. Taj će dodatak zamijeniti dosadašnji pustinjski dodatak koji je iznosio jedan libijski dinar po kalendarskom danu.

Pored toga radnički savjet radne organizacije je na svojoj šestoj sjednici usvojio i zaključak da se za izvođače radova u Libiji odredi količnik 4,60 te vrijednost boda 0,43000 te 5% povećana osobna ocjena. I ova izmjena važi od 1. rujna (septembra) dalje.

(gr)

Če bi vsak delavec prihranal na dan samo en kos opeke, bi bil letni prihranek kar 2,402.225 dinarjev.

Irena nije samo smučarka

Dvadeset i dvoje mladih likovnjaka iz raznih krajeva Slovenije u Novom mestu je od 16. do 26. kolovoza (avgusta) stvaralo svoja prva »studijska« djela pod vodstvom akademskog slikara Lojza Zavolovška. To je bila već jedanaesta generacija likovnih stvaratelja koji učestvuju u početnoj obrazovnoj koloniji. Ta kolonija je već četvrtu godinu u Novom mestu, što je sigurno zasluga pionirovca Tonija Vovkota koji je predsjednik Udruženja likovnih skupina Slovenije. Interes za početnu koloniju iz godine u godinu je veći, jer mnogi žele upotpuniti svoje znanje. Ove su se godine slikari deset dana bavili uglavnom akvarelom, a informativno su se upoznali i sa ostalim slikarskim tehnikama, a pored toga razgledali su i Kostanjevicu, Pleterje te film Ljudi uz Krku.

Među dvadeset i dvoje učesnika slikarske kolonije ove je godine bila i Irena Pugalj, administratorica iz ooura TKI, koja je bila oduševljena tim oblikom obrazovanja. Napravila je 10 akvarela, a o njenom radu pohvalno se izrazio i njen mentor Lojze Zavolovšek, koji je rekao:

»Irena je došla kao prva početnica, a u tehnici akvarela nije imala još nikakvo iskustvo. Ipak je svakog dana sve više napredovala i pokazala da jako brzo shvata, ima dobru moć opažanja i kritički odnos prema radu, a pored toga jako je savjesna i vrijedna. U živoj vodenoj tehnici, kako često nazivamo akvarel, dokazala je da je sposobna shvatati likovni tekst i prilagoditi se toj specifičnoj slikarskoj tehnici. Irena doživljava motiv i to se vidi u njenim bojama koje su postojane, vidljiva je bjelina i struktura papira. Ona je među boljim početnicama, jako snažljiva i iznad svega samokritična. Tehnika akvarela zahtijeva brzo i bistro opažanje te mekoću duše, liričnost, koja njoj ne nedostaje. Uz mnogo rada i ustrajnosti moći će se razviti u pravo slikaricu, koja sa svojim likovnim govorom imati još dosta toga reći.«

(gr)

Skladišni prostori Novolesa v Metliki.

Pohod na Komnu

Pohodi planinara soura udruženih građevinskih poduzeća GIPOSS iz prve su skupine sourovske akcije koja nije bila vezana na poslovnu aktivnost, postali tradicija koje svake godine ponavljamo. Sve je počelo pobudom planinara Gradbineca iz Kranja koji su 1980 pripremili prvi pohod na Veliku Poljanu. Slijedeće godine Slovenija ceste—Tehnika pripremila je susret na Velikoj planini, Ingrad iz Celja odveo nas je na Raduhu, a prošle godine Stavbar iz Maribora na mariborsko Pohorje.

Ove su godine već tradicionalni peti po redu pohod planinara GIPOSS uzorno pripremili radnici Montažnog poduzeća Instalacija iz Ljubljane. Učestvovalo je više od trista učesnika što je najveći broj polaznika pohoda do sada. Oni su se sakupili na Planini na mjestu gdje planinarsko društvo Instalacija u neposrednoj blizini Koče pod Bogatinom ima svoj planinarski dom, koji je 1983. godine izgrađen dobrovoljnim radom. Tu je bio pripremljen šaroliki program koji je samo malo omelo kišovito vrijeme.

Iz Pionira je na pohodu učestvovalo više od trideset planinara koji su došli sa dva manja autobusa. Naravno naši su se predstavnici trudili da se časno bore u zabavnim igrama gdje nije nedostajalo hodulja, valjaka i čak kamenje. Najbolje se iskazala Irena Gostiša koja je u bacanju valjaka u

daljinu bila odmah iza prve i osvojila srebrnu »holc« medalju. Zatim je naša ekipa »prespavala« noć u Koči pod Bogatinom, jer je bilo planirano da se idući dan obavi penjanje na još jednog dvotisućaka — Bogatin. Nažalost vrijeme je pokvarilo planove, tako da smo morali u dolinu a odatle lijepo kući. Na kraju treba pohvaliti dobru organizaciju planinara iz MP Instalacije i njihovu gostoljubivost, jer su u nedostatku kapaciteta ponudili prostor nekim našim zastupnicama.

(gr)

Gorazd je postao Pionirovac

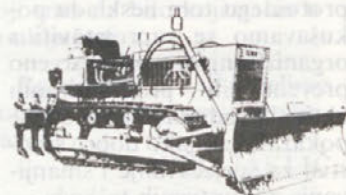
Gorazd Gabrijel stalni je član omladinske atletske državne reprezentacije i to u disciplini 400 m s prepomana. Završio je srednju građevinsku školu u Novom mestu i u rujnu se je kao Pionirov stipendist zaposlio u oouru Projektivni biro.

S atletikom se počeo baviti prije četiri godine. Najprije u osnovnoj školi pod vodstvom Borisa Okleščena, a zatim mu je trener postao Janez Penca, višestruki državni prvak na 400 m s preponama ter priznati atletski radnik iz Novog mesta. Gorazd je najprije započeo na 300 m dugoj stazi i preklani je bio treći. Prošle je godine na 300 m bio drugi u državi, a isto tako i na 400 m s preponama. Ove je godine trenirao samo na stazi s preponama. Osvojio je naziv državnog prvaka među omladincima, a na balkanskim atletskim igra-

ma bio je drugi s rezultatom 54,24 sekunde, što je njegov najbolji rezultat. Najbolje vrijeme — 53,68 sekunde postigao je ove godine na troboju Italije, Španije i Jugoslavije u Pescari.

Gorazd tjedno trenira sedam do osam puta. Zimi malo više, ljeti manje, jer se takmičenja stalno redaju. Do sada nije imao teškoća zbog školskih obveza, ali ga brine kako će biti sada, kada je redovno zaposlen. Svejedno se nada da će u svojoj novoj sredini među radnicima Projektivnog biroa naići na razumijevanje, kako s obzirom na treninge, tako i s obzirom na odsutnost s posla zbog čestih nastupa na takmičenjima. Tih neće biti tako malo, jer je stalni član državne reprezentacije, a zbog toga mora trenirati čak i dva puta dnevno. Iduće će godine već nastupiti u članskoj konkurenciji i njegova je velika želja da dođe među prvu trojicu i naravno uvrštenje u člansku državnu reprezentaciju. Konkurencija je veoma jaka, ali nadajmo se da će se Gorazdu ta želja moći ispuniti, naravno uz potporu radnika Projektivnog biroa i Pionira upoće.

(gr)

Pionir je glasilo kolektiva SGP „Pionir“ Novo mesto. Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3500 izvodov. Odgovorna urednica Katjuša Borsan, namestnik Danila Jenko (Lesni obrat), člani uredniškega odbora: Ivanka Šalinger (Gradbena operativa Metlika), Ida Slapšak (Gradbeni sektor Krško), Milan Oražem (Gradbeni sektor Ljubljana), Zdenka Rajer (Gradbeni sektor Novo mesto), Branimir Grašovec (Gradbeni sektor Zagreb), Smiljana Kos (Keramičarstvo in zaključna dela), Marija Jurekič (Mehanizacija, kovičarstvo, instalacije), Anton Grandovec (Projektivni biro), Srečko Jugovič (Togrel), Marjana Kraševac (Interna banka), Rudi Ivančič (Skupne službe).

Naslov uredništva: Pionir, glasilo kolektiva SGP „Pionir“, 68000 Novo mesto, Kettlejev drevored 37.

Stavek, film in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Grafika, tisk Tiskarna Novo mesto, lektoriranje in tehnična ureditev: DITC Novo mesto, TOZD Casopis Dolenjski list (novinarski servis).